

Poskus Vatikanu za uveljavljanje v diplomaciji

**NOVI PAPEŽ SKUŠA OBNOVITI VPLIV
CERKVE V SVETOVNI POLITIKI. —
PONUDBO PIJA XII. ZA MIROVNO
POSREDOVANJE DUČEJEVA POTEZA**

Ponudba vatikana za sklicanje sestanka zastopnikov poljske, nemške, italijanske, francoske in angleške vlade ni imela za cilj varovati mir, nego pomagati Nemčiji dobiti kar zahteva na račun Poljske brez vojne.

Ako bi Poljska, Francija in Anglija pristale na predlog vatikana, bi rezultat ne mogel biti nič drugega kakor obnovev "monakovskega mira". V prvem je bila žrtve češkoslovaška. V tem bi bila Poljska. Dasi je hierarhija na Poljskem vodilni faktor in ima vatican med njo mogočen vpliv, so se predlogu Pija XII. poljski državniki vendarle uprli. Pobožnost naj bo v cerkvi, so rekli, namesto da bi mešetarila v korist Hitlerja na račun katoliške države.

Papeževa usodna napaka

Poljski so torej dobro razumeli, da če sprejmejo nasvet vatikana, bi to pomenilo isto kakor priznati Hitlerjevo zahtevo in jim v naprej ugoditi. Poljska lahko to stori brez papeževga posredovanja. Poljska vlada, ki je katoliška kot Francova v Španiji, je le predobro uvidela, kako zelo si papež Pij XII. prizadeva doseči pomirjenje s Hitlerjem in s tem pridobiti katoliški cerkvi v tretjem rajhu stanje prijateljstva z vlado, namesto zatiranja in plenitve cerkvenega premoženja. Poljska neče biti daritveno jagnje za tako politiko. Tako je vatican svoj vpliv na Poljskem celo poslabšal.

Za Mussolinija po kostanj v ogenj

Znano je, da italijanski ljudstvo ni pri volji iti v vojno v pomoč Hitlerju za osvojitve Danzingu. Ampak če se Hitler zaplete v vojno, mu je Italija vsled svojega vojnega zavezništva z Nemčijo dolžna pomagati. Mussolini riskira s tem sebe in Italijo. Boji se slabega izida

ZAKONI ZA "INDUSTRIALNI MIR"

Epidemiji "sedečih stavk" je sledila epidemija protidelaških zakonov. Nekatere teh novih postav za reguliranje unij in stavk so tako stroge, da je uspešen odpor delavcev proti izkoriščanju skoro onemogočen. Se celo v takih državah, kot sta Wisconsin in Minnesota, so sprejeti skrajno reakcionarni protiunijski zakoni, dasi sta veljali, posebno Wisconsin, med prvimi na polju socialnih postav.

Za sprejem sličnega zakona se privatni interesi trudijo v ilinojski legislaturi. Unije AFL in CIO se bore in pritiskajo na poslance, naj nikar ne glasujejo zanj. Najprvo jih izvolijo, potem pa jih morajo prositi, da naj ne glasujejo proti delavskim unijam.

Te postavbe označujejo naravnostni unijski za protekiranje miru na industrialnem polju. Velike korporacije so v kampanji zanje skrivne v ozadju, v ospredje pa so poslale poslance iz farmarskih okrajev, da delajo vtis, kot da je to boj za koristi poljedelcev in delavcev, ker trpe v sedanjih nereguliranih stavkah škodo oboji.

Zelo stroge zakone proti uni-

v taki igri, kajti čisto lahko bi se dogodil konec fašistične Italije. Naj torej pomaga papež, da se to ne zgodi. Saj je pomagal Mussoliniju v Etiopiji in v Španiji, čemu ne bi tudi v tem slučaju! Poljski so veren katoliški narod, pa bodo radi sprejeli posredovanje svete stolice, je zaupno namignil Mussolinijev zet in papež je ubogal.

Za novo izoliranje USSR

Drugi namen vatikanskega predloga za ponovitev "monakovskega sporazuma" je bil izključiti iz konference Rusijo, kakor je bila izključena, ko so Mussolini, Daladier, Hitler in Chamberlain mešetarili na stroške češkoslovaške. Kajti vatican je prav tako protikomunističen, kakor znana protikomunistična zveza Nemčije, Italije, Japonske, Španije in Madžarske.

Tako je papež namenoma ali nenamenoma igral v roke Hitlerju in Mussoliniju, pa je naravno, da v Varšavi, Parizu in Londonu niso mogli pristati v tako pristranski mirovni predlog.

Nezanesljivost Francije in Anglije

Kljub vsemu se v Varšavi boje, da morda v zadnjem momentu Francija in Anglija spet kapitulirata, kakor sta v Monakovem. Posebno še, ker se je v posredovanju in pridiktatorjevanju v Berlinu in Rimu vmešal papež. Položaj je pač tak, da mora Hitler prvič od kar je na krmilu Nemčije, pojediti svoje grožnje, ki jih je zalučil Poljski in mu jih vrnil nazaj z izjavo, da se je pripravljena tepsti za svojo neodvisnost in pravice v Danzigu. Ali pa bo Poljska pod skupnim pritiskom morala storiti to kar je storila pod enakim pritiskom Beneševa vlada septembra lanske leto. Zdjaj se izgleda, da se Poljska ne misli podati.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

FORMIRANJE "CELIC" ZA FAŠIZEM V USA

Naše konference in njihova važnost

Konferenčne organizacije Prosvetne matice nudijo naprednim podpornim društvom, kulturnim organizacijam, slovenskim domovom in klubom JSZ najboljšo priliko za medsebojno zvezo. Žal, da se je ne pslužujejo v vseh krajih toliko kot bi bilo potrebno in ponekod take konferenčne organizacije sploh nimajo.

Zelo uspešna zborovanja zastopnikov društev in klubov prireja Konferenca Prosvetne matice za zapadno Pennsilvanijo, enako Konferenca P. M. za Illinois in Wisconsin in pa Konferenca P. M. za vzhodni Ohio.

Danes, ko je pred nami toliko različnih problemov, je potrebno in nujno, da se zastopniki društev in klubov ter drugi naši aktivni delavci večkrat snidejo ter razpravljajo in sklepajo o raznih pomožnih akcijah, o socialnih problemih, kulturnem delu, o našem časopisju in sploh o vsem, kar je za nas življenske važnosti.

Tako zborovanje bo dne 28. maja v Chicagu, 20. avgusta v Canonsburgu, Pa., in enkrat v poljetju v vzhodnem Ohiju.

Čemu ne bi bila mogoča tudi v Clevelandu in v Detroitu? Posebno v Clevelandu so pogoji za zgraditev konferenčne organizacije pod okriljem Prosvetne matice kot malokje. V nji bi prišla do izraza vsa napredna društva, neglede kateri jednoti ali zvezi pripadajo, vsa napredna kulturna društva, združne ustanove in klubi JSZ. Konference Prosvetne matice so parlament posameznih okrožij. Olajšale nam bodo delo in povečale uspehe v raznih akcijah, če se jih poslužimo toliko kot se jih bi v korist našemu narodu morda.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

UMW je izvojevala za premožarje delno zmago. Reakcija vpije, da je Lewisovo unijo rešil "new deal" z Rooseveltovim osebnim pritiskom. Ena poročila trdijo, da dela v premožarstvih, v katerih je zdaj U. M. W. of A. zopet priznana, 340.000 rudarjev. Družbe v Kentuckyju, deloma v W. Virginiji in v nekaterih drugih državah, pa vztrajajo, da morajo biti njihovi rovi odprta delavnica. V Kentuckyju jih v tej zahtevi ščiti governor z milico. Okrog 100.000 premožarjev v raznih krajih je prizadetih.

Nesreča v shrambi žita. — Tudi delo v žitnih shrambah je nevarno. V eksplozijah v njih je izgubilo življenje skozi prošlih 20 let nad 300 delavcev, 700 pa je bilo težko poškodovanih. V eksploziji v velikih žitnih shrambah bratov Rosenbaum v So. Chicagu prošli tedne je bilo ubitih, oziroma upepeljenih v požaru, kakih deset delavcev, nekaj je bilo ranjenih in tudi blizu dvajset gasil-

cev je dobilo opekline, ali pa poškodbe pri rušenju sten. Zgorelo je ogromno žita v vrednosti okrog tri milijone dolarjev, s stavbami vred pa znaša škoda po požaru nad štiri milijone dolarjev. Kot običajno, se zdaj vrše preiskave, kako je nesreča nastala in kaj je povzročilo eksplozijo. Ubitim te preiskave ne morejo več koristiti, lahko pa kaj store za one, ki so ostali živi.

Naseljenska oblast v Zed. državah ima nepriklase s "turisti" iz tujih dežel. Od leta 1924 do konca prošlega leta jim je vlada izdala nad 759.000 viz. to je, dovoljen za poseje v Zed. državih. Tisoče izmed teh se jih ni vrnilo. Oblast jih skuša izslediti in kogar najde, ga deportira. Pravi, da je takih turistov, katerim je rok za odhod potekel, ostalo v deželi 4.200. Kritiki vlade trdijo, da jih je nad 50.000.

V Nemčiji hrane čezdalje bolj primanjkuje. Vlada je od-

Župani v boju proti zmanjšanju zveznega relifa

ški župan socialist Hoan, čikaški župan demokrat Kelly, republikanski župan Burton iz Clevelanda in mnogo drugih. Dasi se med sabo politično ločijo, so soglasno trdili, da bi bilo ukinitje javnih del, ki se zdaj vrše pod WPA, katastrofa, kajti posamezna mesta s svojimi dohodki tega problema ne bi mogli zmagovati, davki pa so že zdaj več kot visoki.

V Chicagu vodi kampanjo proti zveznim relifnim akcijam dnevnik Tribune, ki ima že blizu milijon naročnikov, seveda večina delavce. Enako so na čelu kampanje za varčevanje

reakcionarni časopisi v drugih mestih. Senatorje in kongresnike, ki kritizirajo potratnost Rooseveltove administracije, hvalljo za pristaše varčevanja. Venomer prerokujejo bankrot Zed. držav, ako se vlada in kongres ne spametujeta ter nehata jemati na posodo.

Župani dobro vedo, kaj pomeni za njihova mesta masa brezposelnih, če se jim vzame relif. S kroglijami se jih lahko pobije, če bi razgrajali vsled glada — a nasititi se jih s svincem ne more. Župani vedo, da če se življenski položaj brezpo-

Referanti na prihodnji konferenci Prosvetne matice in JSZ v CHICAGU

Na konferenci društev Prosvetne matice in klubov JSZ v nedeljo 28. maja bodo poročevalci Anton Garden, Chas. Pogorelec, Ivan Molek, Joško Oven in Frank Zaitz.

Zastopniki pridejo iz naselbin v Wisconsinu in v severnem Illinoisu. Konferenca se bo vršila v Slov. del. centru v Chicagu.

Koncert "Save"

V soboto 20. maja bo v dvorani SNPJ v Chicagu koncert soč. pevskega zbora "Sava". Prične se ob 7:30 zvečer. Po koncertu bo plesna zabava v obeh dvorana.

Boj proti UMW bo nadaljevan

V imenu AFL je Joe Ozanič, predsednik unije Progressive Miners, izjavil, da bo borba proti United Mine Workers brezobzirno nadaljevana. Ozanič trdi, da hočejo premožarji spadati v njegovo unijo, pa jim "car" Lewis to preprečuje s terorističnimi metodami.

Revolucija je za vogalom in pripravljena planiti

Pravijo, da ameriški nacijski vodja Fritz Kuhn prerokuje, da se fašistična revolucija v Zed. državah dogodi v enem letu. Njegova organizacija Amerikadeutscher Volksbund bo v tej revoluciji pomagala drugim nacijsko orientiranim skupinam, ki bodo za zmago arjev in za prosperiteto. Kuhn izdaja za svoj bund tudi glasilo in vrh tega mu pomagajo tudi razni drugi listi v nemškem in v angleškem jeziku.

'Protekcija' nad Čehi slabo deluje

Češka in Moravska sta zdaj Hitlerjev "protektorat". Pravi, da štiti njuno "svobodo", dasi jim jo je vzel vso, kar so jo imeli. Sedanja češka vlada, ki je to le po imenu, mora pod masko avtonomije v resnici izvrševati samo Hitlerjevo voljo. Odpraviti je morala civilne svobode in začeti persekutirati žide. Dalje je češka vlada uvedla prisilno delovno službo, kot jo ima Nemčija. V Hitlerjevem državnem zboru Čehi nimajo zastopnikov. Pravico do njih imajo samo Nemci, dočim so Čehi le "varovanci".

Boj za županski mandat v Minneapolisu

V Minneapolisu se bodo vršile volitve župana 12. junija. Kandidat farmarske delavske stranke je T. A. Eide, ki je dobil pri primarnih volitvah 30.875 glasov, njegov nasprotnik sedanji župan Geo. Leach pa 37.487. Poleg teh dveh je bilo 16 drugih kandidatov za župansko nominacijo. Omenjena dva, ki sta dobila največ glasov, gresta na končne volitve.

SENATOR REYNOLDS NOV KANDIDAT ZA 'FIRERJA' ZEDINJENIH DRŽAV

**GOVERNER DRŽAVE KENTUCKY "VARUJE"
PREMOGARJEM "PRAVICO DELATI", KI
JIM JO UNIJA "CARJA LEWISA OVIRA".
— OFENZIVA PROTI ŽIDOM IN "TUJCEM"**

Propaganda proti židom v Zed. državah dobiva čezdalje večji zamah. Gnoji ji gospodarska kriza in pa pogrezanje srednjega razreda med proletarijat. Nekdo je temu vzrok. Roosevelt, njegov new deal in židje, ki mu pomagajo, odgovarja propagandna reakcije. New deal nas tira v "komunizem" in če ne verjamete, poslušajte Browderja, ki Roosevelta hvali in naroča komunistom, da naj delujejo z njim.

Tako vedoma ali nevedoma pomaga tisti reakciji, o kateri pravi, da se kom. stranka bori proti nji. Roosevelt take zveze ni vesel. Ampak če bi reakcija ne imela enega sredstva, bi si poskala drugega, saj jih je v izobilju.

Glavni vzrok uspevanja fašistične in napofašistične propagande v tej deželi pa je trdovratno vztrajanje krize. Številno brezposelnih se ne znižuje. Treba je nazaj takega predsednika, kot je bil Hoover, pravijo republikanci in objubljujejo prosperiteto, če jim ljudstvo drugo leto poveri vlado.

Vprašanje zatočišča za begunce

Veliko gonje povzroča tudi predlog, da se naj izven kvote pusti v to deželo dvajset tisoč otrok beguncev iz Nemčije in pa otrokom onih v Nemčiji. ki so persekutirani in bodo tudi morali iskati zavetja drugje.

Odsek zveznega kongresa je predlog priporočil v srejem, a proti njemu je Ameriška lega in nešteto drugih patriotičnih celic, kongresniki in senatorji, časopisi in tudi ameriška mladina v splošnem. Slednja iz razloga, da niti ona ne more dobiti dela, torej čemu priseljevati sem še tisoče drugih za povečanje brezposelnosti!

Na čelu opozicije proti sprejemanju otrok beguncev pod ameriško varstvo skuša biti demokratski senator Reynolds iz N. C. V svoji obstrukciji proti "new dealu" je govoril v senatu zdržema štiri ure in pravi, da bo govoril ob vsaki drugi priliki, ko se bo šlo o predlogu za pripustitev beguncev ali njihovih otrok. Reynolds ima tudi svojo posebno organizacijo

"American Vindicators", katere geslo je "Amerika samo za Amerikance", dalje, "amerikanizem je naš edini izem" itd. Izdaja tudi glasilo te svoje fašistične "celice", ki ima že blizu 200.000 naročnikov. V svojem govoru je rohnel, da je napadan zato, ker je za Zed. države, tisti, ki niso, pa ga obnehtavajo z blatom, da je fašist in Hitlerjev agent. Apeliral je na patriote za boj proti Rooseveltu, ki hoče potisniti Ameriko v vojno za koristi "imperialistične Anglije, socialistične Francije in komunistične, anarhistične, morilske Rusije".

Nevaren fanatizem

"Proti temu se bom boril in borila se bo naša organizacija," je vzklikal. Mnogi so mu odobraval, kakor odobravo vsakemu reakcionarju, ki zna zavajati maso s patriotizmom, z objubljami za blagostanje in z napadi na "tujce".

Kako spretno se lahko hujška proti židom, je pokazal Reynolds posebno v tem svojem govoru. "Če že moramo postati pribeselišče za otroke beguncev, čemu odpreti vrata samo nemškimi?" je vpraševal. Bilo je vsakemu očito, da kar je s tem mislil reči, je, "zakaj dobiti sem samo maso židovskih otrok", in nato je rohnel, da če smo res humanitarni, je treba enako odpreti vrata milijonom Kitajcev, Etiopcem, beguncem in njihovim otrokom iz Španije, petim milijonom iz Rusije itd."

Poslušalci pa si mislijo: "Saj res, čemu naj bomo humanitarni samo za žide . . ."

Sušljanje o revoluciji

Ameriški nacijski ob enem sušljajo, da bomo tudi tukaj dobili vlado, kakršno ima Nemčija. Javno mnenje je čezdalje bolj zanjo. Ako jo ljudstvo ne dobi zlepa, bo tako vlada prišla s pomočjo revolucije, zatrjujejo, kajti milijone ljudi je uverenih, da Zed. države potrebujejo svojega Hitlerja, ki bo hišo spravil v red". Kandidatov za "firerja" imamo že kakih 50, to je takih, ki posedujejo organizirana gibanja in časopise. Vsi so proti "fašizmu" in "ko-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

V TEJ ŠTEVILKI

Unija UMW je bitko dobila in ob enem ji je napovedana z več strani vojna vzhic zmagi. Poročila in komentarji o tem so v tej številki. Ali novi papež Pij XII. nadaljuje Mussolinijevo politiko, kot jo je v vlogi državnega tajnika pod prejšnjim papežem? Članek o tem je na prvi strani.

Čemu je mogoče fašističnemu gibanju uspevati tudi v Zed. državah? Citajte članek na prvi strani, enako članek o boju županov proti omejitvam javnih del pod WPA.

Kaj pomenijo zakoni za "industrialni mir"? Odgovor je na prvi strani.

Mrs. Mary Kenda preminula. Kratek nekrolog o nji je v tej številki.

Martin Judnič piše o katoliški delavski izoli. Njegov članek je na drugi strani.

Kaj je "slovenski dan", kdo ga je iniciiral in kdo ga neguje? Poročilo o tem je na 2. strani.

Komentarji in dopisi so na 4. strani.

Na peti strani se nadaljuje članek o razlikah med "mednarodnimi" in "narodnimi" socialisti.

Poročilo o aktivnostih zastopnikov in drugih prijateljev Proletarca je na 3. strani, enako nadaljevanje potopisa pod naslovom "Preko Atlantika".

Poleg teh spisov je v tej številki mnogo dopisov, notic in člankov, med njimi tudi "Fašizem in brezposelnost". Objavljen je na drugi strani. Ko list prečitaste, ponudite ga kakemu svojemu znancu, da ga bo bral tudi on in priporočite mu ga v naročitve.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75, za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Fašizem in brezposelnost

Bivši wisconsinski governer Philip LaFollette je na nekem zborovanju dejal, da se Zed. države najlaglje odresejo nevarnosti fašizma, ako rešijo problem brezposelnosti. Le na ta način bomo ohranili demokracijo in svobodo, je poudaril.

Fašistična glavarja sta dobila oboževalce marsikje, ker se ponašata, da sta vprašanje brezposelnosti temeljito rešila in da se res brigata za koristi delavcev, dočim jih v kapitalističnih deželah samo izkoriščajo, brezposelne pa prepustijo žaostni usodi.

Brezposelnost v Nemčiji je res odpravljena. Hitler je državo preuredil v ogromno municijsko tovarno. Ampak kaj potem, ko bo Nemčija imela toliko topov in aeroplanov, toliko pušk, tankov in strojnica, da ne bo kam z njimi? Pride čas, ko bo krah v Nemčiji še vse hušji kakor v Zed. državah leta 1929. Oboževalci fašizma tudi pozabljajo, da mora več milijonov moških in žensk v Nemčiji delati določeno dobo zastoj, in to ne-vešči politične jetnike in vojake. Dvomimo, da si želi kaj delavec v Zed. državah tako rešitev problema brezposelnih.

Tudi je napačno poudarjati, da če demokracija ne pokaže zmožnosti odpraviti to vprašanje, bo smatrana za fiasko, kakor je bila marsikje drugje in posledica bo fašizem.

Demokracija sama na sebi tega važnega socialnega vprašanja ne more rešiti, ker ona kot taka ne predstavlja nikakega gospodarskega sistema, nego le politično sredstvo. Ker je med tem sredstvom — demokracijo — in nasprotnim sredstvom — diktaturo — razlika, je naravno, da je vidna tudi v vprašanju brezposelnih. Demokracija ne more ukazati stotisočim in milijonom ljudi iti na prisilna dela za borno hrano. Diktator pa izda dekret, toliko tisoč delavcev naj gre kopati kanal, toliko naj jih gre graditi ceste, toliko tja, drugi na polja ali kjer jih že rabijo, in brezposelnih ni več. Ampak če bi ti ljudje imeli demokracijo, bi živeli v nji rajše v brezposelnosti nego v diktaturi prisilno zaposleni.

Fašizem potemtakem ni rešil problema, ki davi svet, nego ga je le potvoril in spremenil državo v ječo. Ljudje delajo v nji kakor arestanti, ne kot svobodni ljudje.

Tako je fašizem odpravil brezposelnost in še celo LaFollette se boji za demokracijo, če se to tudi nji ne posreči.

Lahko bi še tudi dodal, da v Nemčiji žive celo zaposleni delavci slabše kot so pod republiko živeli brezposelni. Hrane manjka na vseh koncih in krajih, zato da je več denarja za kanone.

Enako mizerne življenske razmere, oziroma še slabše, so v Italiji.

Fašizem problema brezposelnosti ni rešil. Niti ga ne bo demokracija kot taka. Rešiti ga more le ekonomska uredba, ki bo odpravila socialne krivice in s tem vzroke brezposelnosti. Ameriški demokrati to resnico kaj radi prezro, oziroma niti slišati nečejo o nji.

Vzrok je, ker hočejo, da naj bo volk sit in koza cela. To je, da naj kapitalizem ostane, le brezposelne naj uposi. To pa se v normalnih razmerah ne zgodi več, nego samo še v vojnah, ali pa če prevzame pokroviteljstvo nad kapitalizmom fašizem. Kdor je torej za resnično demokracijo, mora biti tudi za socializem. Le ta bo v stanju iztrebiti vzroke brezposelnosti in odpraviti ves sistem socialnih krivic.

Italija samo "za resnično poročanje"

Iz Italije je Mussolinijev cenzorski urad izgnal že 18 poročevalcev svetovnih listov, češ, da so potvarjali resnico v namenu, da oblatijo Italijo.

Še več jih je izgnal iz Nemčije Hitlerjev cenzorski biro. Oba diktatorja trdita, da časopisje v demokratičnih deželah laže — in je resnica. Velik del časopisja v Angliji, Franciji, v Zed. državah in v drugih demokratičnih deželah je okuženega s korupcijo in s službovanjem protiljudskim interesom. Drugim listom pa je v istih deželah dovoljeno, da to povedo, da lahko korupcijo v časopisju in drugje razgaljajo po mili volji.

Diktatorja v Berlinu in Rimu torej nimata vzroka, da se bi spodbudila nad korumpiranim tiskom v demokratičnih deželah, kajti vzlic vsem hibam razumen čitatelj v njih še vseeno lahko čuje dva, tri, ali sto zvonov o vsaki stvari. V Nemčiji in Italiji pa je dovoljeno brenkati samo enemu zvonu. Nikomur ni dopuščeno pisati po svojem prepričanju. Če je treba razglasiti laž za resnico, ko morajo razglasiti za resnico VSI časopisi v državi. Ako bi kdo skušal ugovarjati, bi se znašel v koncentracijski kempu v par urah.

Tak časniški sistem je za diktatorje edini, ki ga more prenesti. Vsi listi ga hvalijo, vsak njegov korak je opevan. Ni čudno, da ne morejo prenesti nič kritičnega, zato pa morajo poročevalci inozemskih listov iz Berlina in Rima — in svoječasno so morali tudi iz Moskve — drug za drugim.

Rooseveltove zadrege

Roosevelt nima proti sebi samo demokratov v demokratični stranki, nego tudi demokratične državniške in evropskih demokracijah. Je vsled tega v zelo neprijetnem položaju, ker v stiski ne ve kam pod "marelo".

Zrušiti alogo je enostavno. Delati zanjo je težavno.

MILITARIZIRANJE ŽENSK NA POLJSKEM

V kritičnih dneh, posebno v vojnah, je običaj poslati v oborožene vrste tudi ženske. Na vrhu je slika poljske ženske legije, ki se je obvezala iti na fronto, če bo poljska republika potrebovala njihovo pomoč.

"CHRIST the WORKMAN"

"DELAVSKA SOLA" V DOMU SLOVENSKE ŽUPNIJE V WAUKEGANU

Piše MARTIN JUDNIČ

Prvič v svojem življenju sem slišal, da so gospodje katoliški svečeniki nagovarjali delavce, naj se organizirajo v unijo. Resnica je! Iz Mundeleina (novo nadškofovih zavodov blizu Waukegana v Illinoisu) sta prišla vsak ponedeljek skozi vso zimo dva profesorja teologije v slovo, cerkveno šolo in učila delavce spoznavati slabo stran kapitalistične družbe. Pisaia sta na črno tablo in s številkami sta dokazala, kdo je tisti, ki žanje sad delavskega truda in kdo je tisti, ki je ameriško delavstvo pahnil v pomanjkanje in zakaj. Nekdo je rekel, da razkladata — bolj radikalno kot pa socialisti. Šola je bila namenjena bolj katoliškim delavcem kot komu drugemu. In omenjala sta pogostoma: "Naš sveti oče je rekel-tako." Toda baš tistih, ki jim je bila ta šola namenjena, ni bilo v šoli. Še celo v cerkvi jim je njih lastni gospod zabijal, naj gredo v unijo, drugače bodo šli v pekel. Nič. Delavci, ki so že pri uniji, socialisti in komunisti, so prišli v šolo, samo katoličanov ni bilo. Prišli so, ali neznanost število. In kdo je kriv, da jih ni bilo? Duhovni sami! Saj so vedno učili, da morajo biti ponižni in poslušni svojim gospodarjem, da tako Bog zahteva. In Bog je vendar več kot je papež.

Zdaj pa, pristopajte v unijo in se za nameček v CIO. Za celo večnost jim trobijo: "Ne!" Zdaj naenkrat pa: "Da." "Ne" je že v krvi in predno ga "Da" izrine, bo najbrž ducat sv. očetov umrlo.

Bil sem tri ali štiri večere v tej šoli. Pred in po šoli, se po katoliški navadi molil. Father naprej, drugi za njim. Govorita precej jasno in razločno. Tolmači ne samo z besedo, temveč tudi s pisavo na tabli. S seboj prinese že popisane pole papirja in v vselej, ko se loti novega predmeta, pogleda na papir. Vidim, da imajo nekateri nekakšne brošure in tudi čitajo iz njih. Tretjič, ko sem bil v šoli, je rekel, da je socializem utopija, in dozdevalo se mi je, da se mu je zareklo ali je pa preveč glasno molil.

V meni pa je nekaj reklo: Kajti do sedaj, se še ni izdal z ničemer drugim, marveč z ovratnikom nazaj obrnjenim in s sklicavanjem na Holy Fathra. Ko sem pa prišel naslednji ponedeljek v šolo, sem dobil tudi jaz izvod tiste brošure. Ima rdeče platnice. Rdeče platnice?! Hudiča! Charleyju moram pisati, da je tu socialistična šola in da mi ne bo nič več treba iskati naročnikov Proletarcu. Saj je že vse socialistično! Pa prečtam naslov na čelu brošure: "Reconstruction of the Social Order." V oklepaju pa: "Quadragesimo Anno". Kaj pa to pomeni? Čitam dalje: "Encyclical of His Holiness Pope Pius XI." O encikliki sem pa že neke čital. Počasi doumem, da je "Prosvetna matica" l. 1931 izdala brošuro in da jo je I. Molek priredil po angleškem viru

J. Oneala. O, zdaj sem pa na konju. Drugi dan pregledam moje revno knjižnico in jo res najdem. Toda platnice so sive, ne rdeče in naslov je "Papeževa enciklika raztrgana." No, no. To sta dve različni knjižnici in tudi namen je različen. Kar je papež spisal, je Oneal raztrgal.

Čudno se mi pa vendarle vidi, kaj je njihov namen, da se poslužujejo tega sredstva, namreč šole? Eni pravijo, da se boje Hitlerjevega fašizma. Morda je več vzrokov. Po mojem je vzrok ta, da bi katoliška cerkev rada dobila kontrolo nad delavskimi unijami v Ameriki. In ko bi enkrat to dosegla, potem bi šla demokracija vragu na roge. Videli smo, kaj se je zgodilo v Avstriji. In jaz jim poštno privoščim, da jih Hitler zatira.

Ameriška konstitucija ne daje nobeni vrsti prednosti. Svoboda za vse enako. Pa vendar je prisega na sodišču. V osnovne šole, t. j. ljudske, se urivajo nabožne učne knjige. Svoje ljudi urinejo v odbore, mestne, šolske, okrajne itd. Samo da potem usilijo ljudem svoje klerikalne budalosti. Iščejo prednost povsod, tako da pošten državljan ne more nikamor, pač pa mora biti vse hinavsko in versko fanatično.

Če greš na kakšen urad po opravih, te vpraša kakšna frakcija, h kateri veri pripadaš. In če ji odgovoriš da k nobeni, te tako začudeno gleda, da bi ji skoro oči skočile ven. Potem te še predzorno vpraša, zakaj pa ne pripadaš. Eno tako frkijo sem zavrnil, da je to moja oseba zadeva, in jo prosil, naj ne žali moj svobodomiselnosti čut. Klerikalna ošabnost misli, ker je tako vzgojena, da če nisi katolik, potem ne čutiš. Samo njihov verski čut je hudo občutljiv. Ne smeš ga žaliti. Drugače se celo kakšen bivši svobodomislec, dlakocepec, potegne za njihov čut.

V srednjem reku je sv. Inkvizicija vladala in trpinčila ljudi. Zgodovina govori. Takrat je imela kat. cerkev oblast v vsej Evropi in bi bila lahko naredila nebesa na zemlji. Pa je samo za svojo nenasitno bisago delala, kakor to dela še dandanes in bo tudi za naprej. Kaj je katoliška cerkev naredila iz Španije? Tisoč let je vladala nad njo in je še danes najbolj zatiran in siromašen narod v Evropi. Čitajte v letošnjem Majskelem Glasu Joško Ovna opis Španije. Lasje se vam bodo naježili od groze.

Katoliški duhovni naj le pušče delavce pri miru, se bodo že vse socialistično! Pa prečtam naslov na čelu brošure: "Reconstruction of the Social Order." V oklepaju pa: "Quadragesimo Anno". Kaj pa to pomeni? Čitam dalje: "Encyclical of His Holiness Pope Pius XI." O encikliki sem pa že neke čital. Počasi doumem, da je "Prosvetna matica" l. 1931 izdala brošuro in da jo je I. Molek priredil po angleškem viru

Prispevki za španske borbe

XXXI. IZKAZ

Chicago, Ill. — Klub št. 1 JSZ delni prihodek pridobit 11. marca \$50.00. Skupaj v tem izkazu \$50.00, prejšnji izkaz \$2,409.51, skupaj \$2,459.51.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Članstvo kluba Naprej št. 11 JSZ je vabljeno, da pride v nedeljo 21. maja na sejo polnoštevno. Med važnimi točkami dnevnega reda bo poročilo o izidu naše majske proslave. Treba bi tudi razpravljati in ukrepati o našem prihodnjem zboru kot tudi o bodočnosti JSZ.

Vsi, ki še niste napravili obračuna za vstopnice, jih oddajte do seje, da račune pravočasno zaključimo in podamo o dohodkih in izdatkih točno poročilo.

Dalje moramo določiti datum prihodnje konference JSZ in Prosvetne matice.

Društvi št. 13 in 640 SNPJ sta sklenila, da proslavo 35-letnice svoje jednote skupno priredita. V ta namen se vrši pripravljalna seja v četrtek 18. maja v društveni dvorani, na kateri bo določen datum in program.

Na zadnji seji naše zadruge, ki je bila zelo dobro obiskana, se je sklenilo, da na prihodnji seji, ki bo 25. maja, ustanovimo ženski odsek. Pridite na to sejo vsi zadržniki in pripeljite s sabo soproge, kajti one predstavljajo nakupovalno moč. O predmetu, koliko bi ženske lahko storile za zadržništvo, bomo imeli na omenjeni seji posebno govornico. Prišla bo iz Neffsa, kjer vodi nedavno ustanovljeni ženski zadržniški odsek.

"Majski Glass" je letos apert triumf. Nam je šel dobro izpod rok. — Joseph Snoy.

"Slavijo" bosta zastopala na konferenci P. M. Molek in Trojar

Chicago. — Druš. "Slavija" št. 1 SNPJ bosta zastopala na prihodnji konferenci Prosvetne matice in JSZ v nedeljo 28. maja v Chicagu Ivan Molek in Anton Trojar. Zastopnici društva "Nada" št. 102 sta Pavla Skavich in Frances Vreček. Zastopniki kluba št. 1 so bili omenjeni že v enem prejšnjih poročil. Zastopnik društva Narodni Vitezi št. 39 SNPJ je John Potokar.

Kdo so delegati drugih društev, mi ni znano.

"Slavija" je odobrila tudi resolucijo za osvoboditev R. Opere iz vjetništva v Španiji, in resolucijo za osvoboditev petih majnarskih fantov v južnem Illinoisu iz zaporu. Za prvega je bilo nabranih tudi par dolarjev v obrambni sklad.

Poročevalec.

ZA SMEH

Jeričev magazin "Novi Svet" pravi, da je "Joliet kulturno središče ameriške Slovenije".

VSI NA SAVIN KONCERT V SOBOTO 20. MAJA

Chicago. — Letošnji pomladanski koncert soc. zbora Sava se je precej zakasnil. Vršiti bi se imel 30. aprila, toda smo ga morali preložiti radi festivala v Milwaukeeju.

Kot je bilo že poročano, se naš koncert vrši prihodnjo soboto, 20. maja, pričetek ob 7:30 v dvorani SNPJ. Bo še bolj lušno, ker pesem navadno še lepše odmeva ob večerih kakor čez dan. Prednost pa bo tudi v tem, da bomo v nedeljo zjutraj lahko počivali.

Program bo za ta koncert nekoliko krajši kot običajno, da bo potem več časa za ples in zabavo. Sava ga bo odprla z znano, toda večno lepo skladbo "Prebujenje duhov", kateri bo sledil "Potrkan ples". Nato bo ženski zbor nastopil z "Zimskim majem" (pesnitev Etbina Kristana, komponiral J. Krabec, pevovodja soc. Zarje v Clevelandu) in s prelestno "Padel list z javora".

Za tem pa nastopijo Plutovi 11-letni trojčki, Herman, William in Joseph, iz West Pullmana, ki igrajo na havajske kitare. Kot slišimo, so že parkrat nastopili na radio programih. Vsekakor bodo na našem programu nekakšna posebnost.

Sava bo nato zopet podala tri skladbe — Laharjevo "Pogovor a slavcem", Jerebovo

Kaj je gibanje za "slovenski dan" in kdo je v njemu?

V Pennsylvaniji so komunisti v času lanske krize v Čehoslovaški prišli na idejo za slovenski kongres, ali kakor se naj bi že imenovala skrajna slovenska zborovanja pod njihovim vodstvom. Komunisti so si mislili: boljše je kovati železo, dokler je vroče. Samo da dobimo maso skupaj, neglede pod kakšno pretvezo, ob enem pa s tem prahitimo druge slovenske politike v Penni.

Hitro so dobili nekaj podpisov hrvatskih, srbskih, čeških in slovenskih politikov, podpisali njihova imena na svoje proglase, a eksekutivna odborniška mesta pa pridržali zase. Pred tem so na slični način skusili s skupnim shodom slovenskih bratskih organizacij, ki pa se jim ni kaj prida obnesel. Tudi tu so upravna odborniška mesta obdržali zase.

Bolj se jim je posrečil "slovenski zbor", toda samo eden. Potem so se jugoslovanski komunisti v Pittsburghu navdušili za "slovenski dan". Zanj agitirajo v hrvatskem "Radniškem Glasniku", v "Napreju" in kolikor morejo tudi v drugih slovenskih listih. Vsi zaupniki omenjenih dveh listov so dobili navodilo agitirati v slovenskih društvih za pridruženje in za sodelovanje na prireditvi. Mnogo so to storila, v nekaterih pa še zmerom razpravljajo za in proti.

Pripravljalo konferenco za slovenski dan so imeli meseca aprila. Kakih 60 ljudi je bilo navzočih, največ od Kranjske slovenske katoliške jednote, ker je glavni odbornik KSKJ Dečman velika glava v tem gibanju.

Zborovanje je vodil tajnik Spoler, o katerem pravijo, da je upravnik "Napreja". On je predložil že spisan program, ki so ga sestavili komunistični zaupniki na svojem sestanku. Arch, zastopnik JSKJ je predsedoval. Spoler je v svojem programu predlagal, da se povabi in oglašajo za govornike sodnika Lauscheta iz Clevelanda, pittsburskega župana, pisatelja Adamiča, kakšnega duhovnika, in pa zastopnike organizacij. Nobeden teh pa ne bi smel agitirati za svojo stvar ali hvaliti svojo podporo ali politično organizacijo, nego le pozdraviti udeležence.

V sedanji krizi je veliko raznih gibanj, s katerimi skušajo promotorji dobiti maso in jo tudi dobe, kot ste v Proletarcu že čestokrat omenili, težko pa jo je dobiti za resno, pošteno delavsko gibanje. Tako je naravno, da bo tudi to gibanje za "slovenski dan" živelo svojo

debo. Kombinacija, kakor vidite, je zanimiva. Komunisti vodijo, titelne pa imata glavna odbornika KSKJ in JSKJ. Glavni porotni odbor JSKJ ni proti, glavni tajnik Zbašnik tudi ne, ker so zdej komunistični listi tudi za cerkev in celo papeža so pohvalili, sta pa proti Prosvetni matici, ker je "brezverska in širi socialistične nauke".

Kakor omenjam že prej, je tudi precej naprednih Slovencev za sodelovanje pri "slovenskem dnevu", ker smatrajo, da ni prav držati se stran od tam, kjer je narod. Eden teh je tudi Tone iz Herminija.

O sodelovanju so razpravljali tudi na vseh sejah federacij SNPJ v zapadni Penni, na katerih so se v par slučajih dogodile celo ostre besedne bitke.

Fakt je, da so komunisti podvezetni. Lahko bi imela skupno prireditev resnično naprednega značaja za vso zapadno Pennsylvanijo Prosvetna matica, na katero ne bi bilo treba demokratičnih in republikanskih "politihov" in duhovnikov za govornike, ker bi lahko dobili za govornike naše resne, zavedne delavce med tukajšnjimi in zunanjimi člani društev in klubov Prosvetne matice. Tako pa je stvar za enkrat v rokah "no-vih" in starih klerikalcev.

Opazovalec.

Naši sodruzi v Springfieldu za ohranitev JSZ

Springfield, Ill. — Na prošli seji kluba št. 27 JSZ se je razprava sukala spet o vprašanju, kaj je najpomembnejše storiti, da ohranimo naše gibanje. Vsi so v diskuziji poudarjali, da naj ostanemo v stranki, pod pogojem, ako se socialisti združijo v nji, namesto da bi jo tvorila ena frakcija, ki je brez moči za delo. Ako do takega združenja ne pride, je naš klub soglasno sklenil, da naj postane JSZ samostojna in deluje za združenje socialistov, namesto da bi podpirala s svojimi doneski samo eno strujo.

Dalje je bilo v razpravi poudarjano, da je važno za nas ohraniti "Proletarca", o katerem vemo, da je socialističen list in da bo to tudi ostal, kakor pa trošiti agitacijske moči za nezanesljiva podvzjetja. JSZ bo potem lahko aktivno pomagala skupnem gibanju za združenje delavskih političnih sil, kajti med vsemi strujami in strankami so ljudje, ki so iskreno za zedinjenje, drugi pa ga ovirajo. Krivda za neuspehe svojih frakcij pa potem zvrčajo na druge. — Poročevalec.

Milwaški zastopniki na prihodnji konferenci

Milwaukee, Wis. — Društvo "Veneta" SNPJ bo zastopala na konferenci Prosvetne matice 28. maja v Chicagu Mary Musich in federacijo društev SNPJ Vincent Pugej iz West Allisa. Poleg teh bo na konferenci zastopanih več drugih milwaških in westallških društev.

Tole mi ne gre v glavo....

Kako to, da se nekateri ljudje nikakor nečejo učiti iz izkušenj drugih in se ne zmenijo za svarila? Vseled svoje trme zavozujejo na stran pota in povzročajo delavstvu nič koliko škodo? — Vabljeni vsi. Savan.

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

XXXV.

Ko smo se odpeljali iz Prage, smo mislili, da bomo v Bratislavi že zgodaj zvečer. Najkrajša pot bi bila skozi Dunaj, a vzeli smo daljšo po češki zemlji skozi Brno, Čejč, Hodonin in Trnavo, da smo se ognili prepogostemu križanju meje in s tem sitnostim s carinarji, ki jih je že itak zadosti. Ko smo prišli v Hodonin — mesto z okrog 15.000 prebivalci — je bil že mrak. Naš voznik Tony Zagar je bil videti utrujen, enako njegova soproga Peggy, ki se je z njim vrstila pri volanu, in tudi nama z Angelo je bilo vožnje zadosti za ta dan. Peljali smo se skozi park, v katerem je igrala godba. Ljudje so po svojem dnevnem delu sedeli po klopeh v večernem hladu, poslušali godbo in počivali. Preko ceste, ob nasadu drevia je električni napis pravil, da je tisto veliko poslopje hotel. "Hotel je kar tu," sem pripomnil. "Ali naj tu prenočujemo?" je vprašala Peggy. "Zgodaj je še," je rekel nekdo. Meni se je zdelo, da bi rad Zagar dovršil pot do Bratislave še ta večer, kakor smo se domenili v Pragi. Pa smo nadaljevali.

Nekje na deželi so bile na cesti postavljene rdeče svetilke, a jih nismo opazili. Dva moška, ki sta se pomenkovala ob poti, sta začela na vso moč vpiti za nami: "Ali se hočete ubiti?" Kaj, čemu? smo hoteli izvedeti. Cesta je pretrgana in padli bi meter in pol globoko v jamo, sta pravila. Menda so bili navili. Nismo ju dovolj dobro razumeli, kaj je vzrok, da zdaj stražita tu in odvračata nepazne turiste, da ne pridejo v nesrečo. Nato je bilo treba napraviti dolg "detour", da smo prišli nazaj na pravo cesto. Kmalu smo opazili vzroke. Kakor pri Znojmu, so predelavali ceste tudi tu iz stratežičnih ozirov — torej za motorizirano češko armado, ki je dobila s Hitlerjevo osvojitvijo Avstrije novo sovražno fronto. Utrjevali so jo z vso mogočo naglico. Pozneje so izprevideli, da je bilo tisto njihovo delo zaman. Deželo so izgubili brez vojne. Ob razdrti cesti so napravili začasno pot preko njiv, da je bilo prahu nič koliko in nagla vožnja nemogoča.

Postali smo vsled trudnosti in slabe poti nestrpni in razpoloženi skoro za kreg. "Čemu nismo ustavili v onem mestu?" je kritizirala Peggy. "Zakaj pa ni nihče nič rekel," se je zgražal Tony, "ako ste hoteli ostati tam! Jaz ne morem uganiti,

kaj kdo misli. Povedati je treba!"

Sklenili smo, da prenočimo v nalednjem mestu. Teško je voziti ponoči po takih potih in pa počasno je. V Trnavi, ki ima nad 23.000 prebivalcev, smo se ustavili v gostilni, ki je bila ob enem hotel. Ura je bila okrog polnoči. Naročili smo večerjo in vprašali za prenočišče. Angela in Peggy sta šli pogledati v obe. Bile so drage, starinske in umazane. Pa smo sklenili, da nadaljujemo do cilja. Po slabo razsvetljenem mestu smo iskali prave ceste proti Bratislavi, a kje vprašati, ko ni skoro nikogar na ulici. Prišla sta mimo iz neke gostilne dva korajžna Slovaka, ki sta poskušala peti. Pokazala sta nama smer, a ni bila prava. Končno smo našli orožniški urad in tam vpraševali. Nekaj drugih, ki smo jih še videli na trgu, so odgovarjali samo nemško, v uradu pa so radevolje govorili z nami češko. Tako smo prišli iz mesta in spet smo se morali voziti ob začasni stranski poti.

Zagarja, ki je vozil, se je začel lotevati spanec. "Pojd sedeti ti k njemu, in se z njim kaj spričaj, da se bo zdramil," mi je rekla Peggy. Ampak ni mi bilo za nikakršen pomenek in rad bi zaspal, a sem vendarle zmerom kaj rekel kar tako, da bi nam voznik res ne zadremal. Končno sem ji rekel, da bi moral zdaj še k meni kdo sedeti, da bi me dramil. "Ako moreš, vozi ti nekaj časa," sem ji svetoval.

Tako smo okrog 3. zjutraj prišli v Bratislavo. Oglasili smo se v prvem hotelu, toda ne sobe ne cene nam niso bile všeč. "Kako da je tako drago?" In klerk je tolmačil, da so hoteli v tem mestu in še v enem drugem — ime sem že pozabil, najdražji v Evropi. "Iz kakega vzroka?" je vpraševala Angela, a klerk je rekel, da ne ve le, da so najdražji.

Alo, spet v avto, da najdemo kak boljši in ob enem cenejši hotel. Bila je sobota in po mestu so kolovratile vesele družbe. Očividno s plesnih zabav. Policaju na ulici smo povedali kaj iščemo in ga vprašali za svet. Kmalu smo bili pri hotelu, ki nam ga je priporočil. Modern, tik Donave, na drugi strani lep park. In sobe niso bile toliko drage kot v prejšnjem. Pač poštenejše poslovanje. Noč pa smo itak že zapravili in popoldne hočemo biti že v Budimpešti.

Spal sem par ur. "Pojdiva šetati po mestu," sem predla-

SOLZAVIČNI PLIN LE ZA REYNE LJUDI

V Everettu, Mass., je bila stavka pristaniških delavcev. Družba je našla skrobe. Stavkarji so piketirali, policaji pa prišli nagnje s plinskimi bombami. Plin je dosegel tudi otroka, ki ga vidite na gornji sliki, in njegovo mater. Predstavlja jo, ko mu izvija oči, efektirane od strupenega plina. Ne on ne ona nista bila prizadeta v stavki, a plin ju je vendarle dosegel.

gal Angeli, dokler ona dva ne vstaneta. A sta bila tudi kmalu do.

V Bratislavi, ki je danes glavno mesto "neodvisne" slovaške države, živi mešanica narodov. Prebivalcev ima okrog 130.000. Madžari trdijo, da so oni večinska narodnost, isto pravijo Nemci o sebi. Okolica je peščena slovaška. Tudi v mestu samem živi tisoče Slovakov. Mnogo je bilo tudi Čehov, ki pa so se letos moralno večinoma vrtniti nazaj na Češko in Moravsko, ker so bili s propadom republike ob državne in druge službe. Židovi v Bratislavi jako veliko. Sedaj jim slaba prede, kajti zatira jih slovaška in Hitlerjeva vlada, ki je "pokroviteljica slovaške neodvisnosti".

V nedeljskem jutru je napravila Bratislava na nas prijete, praznične vtis. Ampak bili smo le v najlepšem delu mesta.

V hotelski verandi, v kavarni in na hotelskem vrtu sem opazoval ljudi. Čitajti so večinoma madžarske in nemške liste. Češki so viseli na stenah, ali pa ležali na policah. V Pragi navdušenje Čehov za svojo republiko, tu pa si čutil hladnost napram nji med vsemi — med Slovaki, Madžari in Nemci; ne samo hladnost, nego sovražnost. Le Židje so se bali zanjo.

Kovčge smo spet znesli v avto in se poslovili od mesta. Dan za vožnjo je bil kakor našlaš. Na meji med Čehoslovaško in Ogrsko smo videli vojaške žične ograje. Vlada v Pragi je pač predobro vedela, da kadar napade Čehoslovaško nemška armada, bo tudi Madžarsko prijel pohlep za vpad v deželo, ki je bila včasih pod njeno oblastjo. Dokler je bila mala antanta še močna, oziroma Nemčija še neoborožena, bi Jugoslavija in Rumunija skrbeli, da bi madžarska armada pustila mejo Čehoslovaške pri miru. Po oborožitvi tretjega rajha in zavzetju Avstrije je to minilo. Mala antanta je že leta 1937 izgubila svoj prejšnji pomen. Njena pogrebna konferenca se je vršila meseca avgusta lanskega leta na Bledu. Češki zastopniki so se počutili med jugoslovan-skimi in rumunskimi diplomati prvič kot tuji. Teško jim je bilo. Videli so, da so jih zapustili vsi, ki so prej zadrževali prijateljstvo češki državi.

Na meji smo imeli še enkrat opravka s češko carinsko in mejno oblastjo. Zdaj je ni več. Na mesto "na zdar!" čuje potnik "heil Hitler!"

Tudi uradniki na ogrski strani so bili vljudni. Denar in čeke so natančno prešteli in zabeležili, z našo prtljago pa se niso ukvarjali. V mnogih vaseh na slovaški strani, v katerih smo se vozili, so se vršile letos ljute bitke. Madžarska jih je precej osvojila. Prebivalstvo je mešano — slovaško in madžarsko. Madžari zahtevajo nazaj vso Slovaško in so prepričani, da jim je bila krivično vzeta.

Vmes med temi kraji teče veličastna Donava. Veliko zgodovine, veliko bojov je že videla ta reka. Konca jim še dolgo ne bo.

Vožnja po ogrski ravni je monotona. Na prostranih poljih je zorelo žito in drugi pridejki. Tu in tam v sencah so taborili cigani. Otroci, misleč da smo menda Nemci ali kaj, ker smo prihajali z nemške strani, so dvigali roke v nacijski pozdrav, Tony pa je spet parkrat "zamadonal".

V prestolnico starih madžarskih kraljev smo prišli kmalu popoldne. Ogrskega denarja še nismo imeli, a ker je nedelja, so banke zaprte. "Menjalnica je na koledvoru in zmerom odprta," je nam pojasnil nekdo. "Plačuje več kot v hotelih."

Sel sem na postajo in vprašal prodajalko listkov, kje je menjalnica. Medtem sem že sam uzrl na drugem koncu napis v raznih jezikih, da se tam pečajo z izmenjavanjem valut. Šel sem tja, podpisal ček in prejel zanj madžarski denar. Tik mene pa je ves čas stal postrežek, kakor na straži. "Čemu je ta človek tu?" sem vprašal menjalca, ki je govoril angleško. "Napitnine čaka." Kaj hočeš, dati moraš nekaj, da se ga odkrižaš.

Nato pa na običajno iskanje hotela. Teh je v Budimpešti veliko. Kdor ima dovolj denarja, mu ni treba nič izbirati. Gre v prvovrstnega in plača kolikor je pač račun. Hoteli pa so potem še druge, tretje, četrte in pete vrste. Med njimi so razlike po vrstah, in vrh tega so velike razlike med njimi tudi v vrstah samih.

V češkem hotelu na Dunaju je nam klerk priporočil neki hotel v Budimpešti in nam napisal na karto svoje ime. "To odatje hotelirju, ki se bo potem še posebno pobrigal za vas." Ampak hotel nam ni bil všeč, bil je starinski in sobe izredno drage. Šli smo v drugega v isti sosesčini na eni glavnih ulic mesta. Angela in Peggy sta šli poizvedovati, s Tonyjem pa sva ostala na trotoarju. Blizu naju je stal človek, pa sva ga obgovorila kar po angleško. In čudno, angleško je tudi znal. "Kako ta hotel?" je vprašal Tony in mu ga pokazal. "Dobro, ako si hočeš dobiti tovarišico v sobo kar iz hoteloze zaloge deklet. Sem zahajajo najraje oženjeni možje, ki potujejo brez žen." Tony je potihoma "madonal", češ, da bi le kmalu prišle ven. "Ne bo nič huduga," sem menil. Spodaj je velika hotelska kavarna in restavracija; saj vidiš, da sede v nji sami dostojni ljudje. Če pa kdo ni, tega ne pokaže tako, da bi vsi videli. Hoteli nikjer ne oglašajo svojih skrivnosti.

Prišli sta ven. "Sove lepše kot v prejšnjem, cene zmerne." Razume se, da smo šli v drugega. Bil je moderen, postrežba izborna in sobe ne predraže. Klerki v hotelih govore povsod tudi angleško. Mnogi porteri ravno tako — ne samo v velikih mestih, nego nekateri tudi

v manjših. V Budimpešti se lahko izhaja tudi s hrvaščino.

"Radi bi nocej kam šli, kjer igra dobra ciganska godba," smo rekli klerku, ko smo spravili prtljago v red in se umili. Svetoval je nam kavarno blizu našega hotela, ki jo obiskuje vsled izbornega ciganskega orkestra tisoče tujcev.

"Tu bo pa drago," je pripomnil nekdo iz naše družbe, ko smo vstopili in posedli. Vse elegantno, natakariji oblečeni kakor "ministri", dekleta v narodnih nošah s košarami rož, ki so jih ponujale gostom, natakarije v mikavnih oblekah so krožile med mizami s pecivom, in vmes pa glavni natakariji, ki pazijo, da je vse v redu. V ceniku smo videli, da jedila niso toliko draga kakor v sličnih prostorih v drugih mestih in tu li pivo je bilo znatno cenejše kot v pariških kabaretih prvga in drugega reda.

Orkester, v katerem so se vrstile skupine ciganov, je res vreden imena orkester. Vsako točko je dirigiral drugi. V njemu so otroci in odrasli. Akordi se jim vsipajo iz instrumentov po mili volji. Ljudje jih vzhicheni poslušajo. Po vsakih par komadih pride kdo izmed godcev okrog miz — deček ali deklica, s krožnikom. Napitnino pobira. Tak je v evropskih mestih običaj. Moški ali dekletje poje ali igra, potem pobira napitnino. In to ne samo v navadnih gostilnah in kavarnah, nego prav tako v lokalih, ki so namenjeni višji družbi.

Ko smo zapuščili ta lokal v Budimpešti je Zagar rekel prijazno besedo mlademu ciganku, ki je na svoje gosli res krasno igral. S tem obgovarjanjem je storil napako. Ljudje tam poznajo tujca. Prinašajo denar. In je bil ta cigankec za Zagarjem potem še na ulici in mole-doval za nove cel blok, ako ne dalj. Silovito usilen deček. Peggy se je jezila, češ, čemu ga obgovarjaš, saj si vendar Evropec in bi moral poznati cigane! Nato se je še on razjezil, midva sva se smejala, cigankec pa še bolj goreče prosil. "Saj sem ti dal v kavarni, ne dobiš več," je rekel Tony, in mu res ni dal. Za tem dečkom pa so šli za "vsak slučaj" previdno oddaljeni še trije drugi cigankci. Ker trdovratnega tujca cigankec nikakor ni mogel omečiti, so se vsi trije vrnili. Tako brčkone store nešetokrat. Tak je pač njihov posej in njihov način življenja.

(Dalje prihodnjič.)

Premogarij tepeni na rozne načine

Burgettstown, Pa. — Obiskali sem nekaj naročnikov, katerim je naročina potekla, pa je zdaj ne morejo obnoviti. Pravijo, da store to ko hitro spet kaj zaslužijo v rovi ali kjerkoli, in žele, da jim lista ne ustavi.

Običaj je, da pod označbo "žalostna novica" vedno smatramo naznanilo o smrti. Ampak so tudi druge žalostne novice. Ena teh je, da je Carnegie Coal kompanija sklenila za stalno zapreti svoje tri tukajšnje majne, ki so Atlasburg, Cedar Grove in McDonald. Če se to res zgodi v tolikšni meri, bo ob delo tisoč premogarjev. Te majne je nedavno kupila Island Creek Coal Co., ki poseduje mnogo premogovnikov v West Virginiji, katere obratuje s stroji. Za vzrok prenehanja obrata v tukajšnjih rovih so navedli, da je premog v W. Va. boljše kakovosti, vrh tega so tam manjši davki kakor v Penni.

Nič pa ne vprašajo, kaj naj počne tisoč premogarjev in njihove družine. — J. Krmel.

Veselica društva "Slovenski dom" SNPJ

Chicago. — Društvo "Slovenski dom" št. 86 SNPJ bo imelo v soboto 20. maja plesno in prosto zabavo. Vrši se v Fleinerjevi dvorani, 1638 N. Halsted St. Torej v isti kot že velikokrat prej. Za spremembo bo plesal-ec igral tamburaški zbor "Svoboda". Vstopnice v predprodaji so po 25c, pri vrodu pa bodo 35c. Običaj je, da pride na zabavo tega društva ne samo naše občinstvo s severne strani, ampak tudi naši številni prijatelji z "westsajda".

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Chicago. — Tu smo bili aktivni poleg z razpečevanjem "Majskega Glasu" tudi za list. Dobili so Joe Oblak eno naročnino, Joseph Drasler 2 in Chas. Pogorelec 16. Upam, da bo v prihodnjih par tednih rezultat boljši.

Ely, Minn. John Teran je poslal dve naročnini, naročilo za Majski Glas ter razna priporočila, ki se bodo po možnosti upoštevala.

Milwaukee, Wis. Jacob Rožič je poslal 8 naročnin ter naročilo za 10 izvodov Majskega Glasu, Leonard Alper pa eno naročnino ter novice za oglese.

Girard, O. John Bogatay je nedavno poslal 6 naročnin, J. Kosin pa dve. Oba obetata, da se spet kmalu oglasita. Ker ju poznamo za agilna delavca, jima radevolje verjamemo. Tudi John Tancek bi se žiher kaj oglašil, saj je bil zelo aktiven agitator.

Cleveland, O. V metropoli sta bila zadnjih par tednov najbolj aktivna Jennie Dagarin in John Bozich. Jennie je poslala 8 naročnin, med katerimi sta dve novi, John Bozich pa je poslal 10 naročnin. Oba tudi vsote za oglese, ki sta jih dobila za v Majski Glas. Z 2. naročninama se je oglašil tudi naš "večni popotnik" le da zadnje čase ni več tako "večen" kot je bil nekdo, pasja dlaka!

Pueblo, Colo. Frank Boltezar je poslal vsoto \$5.50 v tiskovni sklad Proletarca, ki je bila zbrana pri "round table" krožku, pri katerem je imel glavno besedo naš prijatelj in zastopnik Proletarca Frank L. Tomšič iz Walsenburga. Ko so bili govori z okrepčili je, kot je v navadi pri zavodnih delavcih, prišlo tudi vprašanje Proletarca na dnevni red, pa se je na pobudo Franceta Tomšiča zbrala omenjena vsota. Iskrena hvala vsem!

Parkhill, Pa. Frank Podboy se je nedavno oglašil s par naročninami in novci za oglese v Majskem Glasu in listu. France je kljub mnogim neprilikom še zmerom mož na svojem mestu, pošten in zaveden delavec, in to ne od včeraj. To je mnogo več kot pa morejo pokazati razni plantončki in kobalčki, ki se zadnje čase v antifašistično maskiranem lističu zaganjajo vanj. Da fanta, pokaži, kakšna je vajina zgodovina v delavskem pokretu in dokazi, da sta res že kaj storila v prid delavstva, namesto obrekovanja poštenih ljudi, in pa defraudiranja denarja, ki je spadal drugim, v tem slučaju Proletarcu. Ali ni tako, Mr. Kobal?

Sharon, Pa. Joseph Cvelbar je naročil še en koledar. Pravi, da so razmere skrajno slabe, kar agitacijo zelo ovira. Z Majskim Glasom je pridno na delu in bo vso zalogo kmalu razpečal.

Moon Run, Pa. Jennie Jerala je poslala dve naročnini z obljubo, da se v kratkem spet oglosi.

Virdeu, Ill. Frank Hirsch je poslal \$2 v tiskovni sklad Proletarca, ki ju je zbral Anton Petrovich na letnem zborovanju federacije SNPJ za centralni Illinois. Zborovala je pred nekaj tedni v St. Louisu, Mo. Hvala obema in prispevateljem.

Springfield, Ill. Jože Ovca je poleg članskih prispevkov za klub št. 47 JSZ poslal tudi tri naročnine. Poroča o kaotičnem položaju med premogariji v južnem Illinoisu. Člani UMW so stankali, dočim so drugi, ki so člani PMA, delali. Včasih smo rekli takemu početju "organizirana skebarija". Tudi iz nekaterih krajev Penne poročajo o podobnem početju Ozaničeve organizacije. Pa ne, da bi Billy Green podpiral organizirano skebarijo in deloval za uničenje organizacije, ki ga je dolga leta imela kot enega svojih krmarjev, in kajpakda, tudi pošteno plačala. Lewis ni noben angelj, toda kar počenja vodstvo PMA pa presega že vse meje. Čas bi že bil, da premogariji obratunajo s takimi "mieleaderji".

Johnstown, Pa. John Langerhole poroča, da je šel Majski Glas kljub slabim razmeram in stavki premogarjev zelo dobro od rok. Z Johnom Rakom sta jih domalega že vse razprodala. Pred kratkem je obiskal rojake v bližnjem Vintondalu. Tudi tam je oddal nekaj Majskih Glasov, zraven je dobil eno naročnino ter \$2.25 podpore listu. Mnogi naročniki v Johnstownu, ki imajo potečeno naročnino, so obljubili, da j kmalu obnovje.

Aliquippa, Pa. Po precejšnjem odmoru, ki je bil v tem slučaju bolezen, se je oglašil s. Bartol Yerant. Kot je videti, je že precej okrevale. Vsi, ki Bartola poznamo, smo veseli tega. Poslal je štiri naročnine in prispevke za klub 211 JSZ. Pisal je tudi po novo pobotno knjižico ter za imenik naročnikov, ker namerava v kratkem obiskati nekaj naselbin. Seveda smo mu vse radevolje poslali.

Mnogi naši sodrugji in zastopniki so bili zadnji mesec zaposleni z agitacijo za Majski Glas, bodisi že z oglašili, ali pa razpečevanjem. In zdaj, ko je to delo končano, se bodo brez dvoma vrgli na agitacijo za razširjenje Proletarca.

Z Majskim Glasom smo spet dosegli lep uspeh, tako v nakladi kakor tudi gmotno. Vse to smo dosegli s pomočjo naših društev, klubov JSZ in posameznikov. Vsem, ki so kaj storili v tem pogledu, naše iskreno priznanje in zahvala.

Jennie Dagarin poroča

Cleveland, O. — Majski Glas, ki smo ga naročili prilično izvodov, je nam šel še dokaj dobro izpod rok. Prodajali so jih, oziroma jih še prodajajo. Jankovič, Krebel, Zorko in drugi; tudi jaz sem jih razpečala lepo število. Pri tem delu mi je spet pomagala sodružica Mrs. Barbich. Prijetno je delati na ta način in za pomoč ji izrekam iskreno zahvalo.

Med oglaševalci je mnogo naših tukajšnjih trgovcev, gostilničarjev in drugih. Prav lepa hvala za oglese tudi njim. Upoštevajmo jih. Kadar kaj potrebujemo, spomnimo se v prvi vrsti teh naših ljudi, da tako pomagamo drug drugemu.

Koncertna in prvomajska prireditvev soc. "Zarje" dne 30. aprila je dobro izpadla. Udeležba je bila obilna popoldne in zvečer. Koncerta se je udeležila tudi družina Strančar iz Detroita. In to ne prvič.

Upam, da se zopet vsi snide-mo na pikniku "Zarje" in klubu št. 27 JSZ, ki bo v nedeljo 25. junija na Močilnikarjevi farmi. Na pikniku bodo oddane tri lepe nagrade, katere so nam podarili naši trgovci, tri darila pa je nam prispeval Mr. Perushak, ki ima trgovino pohištva na 835 E. 152nd St. On nam prispeva vsako leto če ne oglasa pa kako darilo v blagu. V imenu "Zarje" vsem tem zahvala in priznanje. — Jennie Dagarin.

Se mudi

Predsednik Roosevelt je imenoval za poslanika v Španiji Alexandra Weddella, ki je bil doslej ameriški poslanik v Argentini.

Močna konkurenca

Lani je Nemčija prodala Braziliji za \$73,808,784 raznega blaga. Zed. države pa so na drugem mestu, ki so prodale Braziliji za par milijonov manj blaga kakor Nemčija.

PRISTOPAJTE K
**SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI**
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane na celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

KONCERT "SAVE"
V SOBOTO VEČER, 20. MAJA
PRICETEK OB 7:30 ZVEČER
V DVORANI SNPJ, 2657 SO. LAWNDALE AVE.
CHICAGO, ILL.

S P O R E D :

- a) "Prebujenje duhov" (M. Peter) mešan zbor
b) "Potrkan ples" (J. Zirovnik) mešan zbor
- a) "Zimski maj" (J. Krabec-E. Kristan) ženski zbor
b) "Padel list iz javora" (J. Krabec) ženski zbor
- Nastop Pluthovih trojčkov — Hermana, Williama in Josepha.
- a) "Pogovor s slavcem" (J. Laharnar) mešan zbor
b) "Kam si šla" (P. Jereb) mešan zbor
c) "Veseli bratci" (L. Pahor) mešan zbor
- a) "Na tujih tleh" mešan zbor
b) "Dve utvi" (D. Jenko)
c) "Ko je k men' prišel" (narodna)
Duet: Alice Artach in Margy Omaha
- a) "Zenka mi v goste gre" (E. Adamič) mešan zbor
b) "Dobro jutro" (Dr. A. Schwab) mešan zbor

Dirigira Jacob Muha, pianistka Mary Muha

Vstopnina 40c. — Ples v obeh dvoranah — v zgornji orkester Johna Kochevarja, v spodnji pa Frank Debev.

VABLJENI VSI!

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Napredni ljudje v Pueblu se pritožujejo o mrtvilo "Amerikanski Slovenec" pa se baha, da je v njegovi letošnji kampanji za pridobitev naročnikov zmagala zavedna pueblska naselbina. V proslavitev te zmage za slovenski katoliški tisk in za slovenski narod so aranžirali shod, za govornike na slavnostni zmagi pa so bili oglašani župnik Ciril Zupan, John Jerič, Josephine Meglen, ki je dobila največ naročnikov, glavni predsednik KSKJ John Germ, leadvillski fajmošter Trunk, glavni potrošnik KSKJ Joseph Russ in drugi.

Josephine Meglen je bila proglašena za "častno kraljico" in izročili so ji srebrno kupo. — Docim Slovenci naprednega mišljenja le govorimo o skupnosti, jo klerikalci izvaja-jo.

Ena izmed zaslug marksistov je, da se je morala tudi cerkev začeti zanimati za socialna vprašanja. Ze Leon XIII. je postal takozvani "socialni papaz", in za njim so se vsi naslednji pečali z vprašanjem kako je treba delavcem pomagati ne da bi bil vsled tega kapitalizem kaj na škodi. V sled prodiranja socialističnih idej med delavstvo je pričela cerkev ustanavljati svoje krščansko socialne stranke, ustanovila v svojih višjih šolah oddelke za študiranje socialnih vprašanj in končno je izkoriščanim množicam ponudila tudi svojo "delavsko šolo". Eno teh opisuje v tej številki Martin Judnič. Njegov zanimivi članek je vreden da ga prečitamo. Na letaku, v katerem cerkev vabi v svojo "delavsko šolo", je slika Krista in nad njo napis "Krist delavec". Slika ga predstavlja klečečega pri mizarski mizi, v delavski obleki, s predpasnikom, na steni visi žaga, klešče in kladivo, spodaj so dleta itd. Okrog glave ima nebeski sij in tik nje je podoba goloba, ki menda predstavlja Sv. Duha.

Včasih so komunisti rajše odstranili rdečo zastavo celo v dvoranah, kot pa da bi morala tik nje biti tudi ameriška zastava. Vsaka himna, razen Internacionalne, jim je bila buržvazna, izdajalska in sramotna. Zdaj pojejo Star Spangled Banner celo na prvomajskih slavnostih in njihove parade so polne zvezdnatih praporov in napisov s patriotičnimi vzkliki, da jih v "amerikanizmu" še celo Ameriška legija težko dohaja.

Federacija društev JSKJ v zapadni Penni je sprejela resolucijo za združenje slovenskih podpornih organizacij in apelirala na tiste, ki imajo v svojih pravih določbah v prid cerkve in veroizpovedi, in an one, ki so naklonjene "gotovim političnim idejam in strankam" ter "protiverske", da namesto teh določb v pravih osvoje določbe za popolno nepristranost, kot jih ima JSKJ. Resolucija pravi, da dokler tega ne store, bodo združenju nepremostljiva ovira. Resolucijo sta podpisala predsednik federacije JSKJ Joseph Sneler in tajnik Jurij Previc.

Ce hočemo torej združenje, naj KSKJ odpravi prisilno spoved, SNPJ pa naj uvede tradicijo, da so njegovi glavni odborniki lahko republikanski ali pa demokratiški politiki, in socialistični ne bi smeli biti. Tako bomo vsi "popolnoma" nepristranski, kot se spodobi za združenje.

V Pittsburghu so imeli shod za obrambo Jugoslavije. Glavni govornik je bil hrvatski komunistični vodja S. Loven, "v imenu Slovencev" pa je govoril John Dečman, član glavnega odbora KSKJ. Njihova organizacija je podpornica režima, kateremu je s svojimi žandarškim aparatom služil "vodja" dr. Korošec, in je podpornica fašizma v Španiji.

"Amerikanski Slovenec" piše, da so "rdeči" poklali v Španiji 70 odstotkov duhovnikov. Vzlic temu se mašuje v vseh cerkvah vsak dan od jutra do pol dne, kakor pod Alfonzom. "Rdeči" so poklali tudi vse nune, du-

hovnikom očete in matere, oropali cerkve, samostane in župnišča, in ustrelili vsakega, ki so ga osumili, da jim ni zvest. A v istem članku piše isti avtor o "peti koloni" (tajnih fašistih), ki so ves čas civilne vojne v republikanski Španiji uganjali sabotažna dejanja in vohunili za generala Franca.

Včasih so komunisti rekli, da se bore za delavstvo. Zdaj se med Slovenci bore z raznimi Dečmani skupno samo za slovenstvo, med Hrvati za hrvatstvo itd., boj za delavske koristi pa je spet stvar delavcev samih. Praznovin je to načelo zmerom veljalo. Delavci v Sloveniji na primer trpe pod diktaturo slovenskih gospodov, enako delavci na Slovaškem pod diktaturo slovaških monsignorov.

V hrvatski cerkveni dvorani v Chicagu se je vršil shod, ki so ga sklicali pod vodstvom Rev. Čuturića hrvatski domobranec. Za glavnega govornika je bil oglašan dr. Jelić, general domobranec. Zahtevali so v tej cerkveni dvorani samostojno Hrvatsko pod vlado domobranec. Shod se je pričel in končal v kravalu. Razbili so ga "konzulovi" Hrvati in takozvani hrvatski komunisti, ki so skupno izžvižgali "generala" Jelića in vpili: "Dolje Jelić, agent fašizma, dolje Mussolini, dolje Hitler! Živio dr. Maček! Življa Jugoslavija!"

Pač čudna godlja, kajti v Zagrebu vpijejo Mačkovi ljudje, "Dolje Srbijanci, dolje knez Pavle, dolje Jugoslavija, življa samostalna hrvatska država!"

K sreči v tej zmedbi hrvatske cerkvene dvorane niso podrli, drugače bi morali farani zbirati za novo in imeli s tem nepotrebnih stroške.

Joseph Ule iz Milwaukeeja se v Prosveti jezic, kot so nekateri ljudje dne 30. aprila prepevali narodne pesmi (menda na festivalu slovenskih pevskih zborov) namesto da bi korakali v prvomajski proslavi. A ob enem pravi: "Po končanih govorih (ko je parada dosegla zborovalni prostor) smo zapeli Star Spangled Banner".

Kam Jože prištevata to pesem, ki jo je pel?

Zed. države se ne bodo zapletle v morebitno evropsko vojno, kajti svetovni slovenski dnevnik in šentklarju se je pridružil gibanju "Keep America Out of War". Pravijo, da se Roosevelt svojim dotedanjim prijateljem Debevcu in Pircu tako čudi, da kar dve noči zaporedoma ni mogel zaspati. Čemu pa naj nam vendar bodo topovi in vojne ladje, če smo proti vojni?

V Clevelandu se je vrnila važna seja velike Slovenske zveze društev Najsvetejšega Imena. Pravijo, da se z Barbičevu službo niso ukvarjali in lahko še vozi poulično karo.

Pretepi v gostinlah in umori v starem kraju se zde premnogim v naši deželi važnejši kot pa rop na pravice slovenskega svobodno organiziranega delavstva. Listi ta šund pribčujejo, ker ga "ljudje radi bero". Za rušenje delavskih organizacij se baje ne zanimajo. Bili so časi, ko smo ameriškim dnevnikom šund jako očitali. Morda smo se zdaj tudi mi že "amerikanizirali".

Izgleda, da četudi je na svetu vsega preveč, pameti vendarle čezdalje bolj manjka. Kupiti se je ne more, kakor se kupuje krompir, učiti pa se ljudje tudi nočejo. Zato je na svetu vse tako zmedeno, namesto da bi bilo pametno.

Obnovite naročnino, čim vam poteče. S tem nam veliko prahranite.

"MARELA" SE ZMEROM PREDMET SMEŠENJA

V Philadelphiji so se delavci na prvomajski proslavi ponorečevali tudi iz Chamberlainove "marele" in iz mareli sploh, kot prica ta karikatura. Izdelovalci dežnikov pa pravijo, da jim je Chamberlain napravil sijajno reklamo ne da jim bi bilo treba kaj plačati zanjo.

O težavah premogarjev, o agitaciji in obiskih

Johnstown, Pa. — Ze poprej mizerne delavske razmere so se po 1. aprilu poslabšale tudi pri nas. Premogariji, katerim je omenjenega dne potekla pogodba, so ostali doma. Ko to pišemo, čakajo na novo pogodbo že šesti teden. Ker je postala situacija med premogariji in pa vsled zmanjšanja zalog premoaga kritična, je končno posegel v posredovanje za sklenitev sporazuma predsednik Roosevelt. Premogovniki v Johnstownski okolici so lani obratovali jako slabo, komaj dan ali dva v tednu. Razumljivo je, da zaslužek premogarjev v takih razmerah ni bil zadosten niti za življenske potrebščine, a treba je tudi obleke, stanovanja itd. V skrajni sili so prosili pomoči. Dobili so jo na način, da so v zadnji polovici leta 1938 delali le vsaki drugi teden 2-3 dni, v tednih, v katerih niso delali, pa so prejeli brezposelnostno podporo. Zgodilo se je, da je večina premogarjev izžepala to podporo že pred 1. aprilom. Čakati na delo in zaslužek v takih razmerah ni priložnost, vendar premogariji ne ijamrjo preveč. Izražajo le željo, da bi to čakanje ne bilo zastoj. Precej krivde v zavlačevanju z novo pogodbo gre na račun Progressive Miners unije, ker je njen predsednik Ozanič utaknil svoj nos med operatorje in zastopnike UMW in jim navedel svoje zahteve. Da premogariji v Penni ne marajo Ozaničeve Progressive unije, sem že poročal. Posledice bratormornega boja trpe delavci sami.

Kakor že več let tudi letos pomagam razpečavati "Majski Glas" skupaj z J. Rakom. Oddala sva jih že 60 iztisov in upam, da jih bova še nekaj. Pri tem delu, ki ga vršimo z obiski od hiše do hiše, pride človek v dotiko z ljudmi različnega mišljenja. Mnogi — in dobro je, da so ti v večini, vzamejo Majski Glas in Am. druž. koledar brez ugovora. Ostali se izgovarjajo na to in ono, a večinoma ga tudi ti kljub izgovorom vzamejo, je pa tudi nekaj takih, pri katerih je vsako prigovarjanje zaman. V protutež tem slednjim pa imamo tudi nekaj takih odjemalcev, ki težko čakajo, da dobe v roke dobro čtivo kot je "M. G."

Ni še dolgo, ko je s. Jos. Turšič iz Jennersa pisal v Proletarcu o veselju družbi, ki so jo ime-

li pri A. Vidriču v Lloydellu, Pa. Naj še jaz povem o veseljem sestanku, ki sem ga slučajno naletel v naselbinu Vinton-dalle, Pa. V nedeljo 7. maja sva z J. Rakom razpečavala Majski Glas v sprednjem delu mesta. S tem je bila ta najina naloga v mestu zaključena, kajti Moxham, del mesta in Loran Boro sva obhodila že prej.

Ker je bil lep solnčni dan, kakršnih smo letos še malo imeli, dan kot nalašč za izlete, sva z ženo sklenila obiskati 15 milj oddaljeni Vintondale, kjer žive družine rojakov Glassar, Gerly in Zakrajšek, da tudi njim, kot že par let prej, ponudimo "Majski Glas". Na poti skozi Indiana County sva obiskala rojake Gačnika, Vidmarja in Bevca, ki so vsi vzeli Majski Glas. Ko sva dospela v Vintondale, so imeli rojaki obiskovalce s Tire Hilla, zato sva vse našla skupaj v eni hiši, torej kakor nalašč za najin posel. Bila je mala družba veselih, naprednih rojakov, kakršnih je človek vesel, ko se snide z njimi. Uspeh moje ture je bil več kot zadovoljiv. Oddal sem tu pet "Majskih Glasov", vseh skupaj na tej poti osem, dobil Proletarcu enega novega naročnika in nabral listu v podporo \$2. Prispevali so Tony Stražišar 50c, po 25c pa so dali Joseph Zupan, Jacob Kraševc, Mike Glassar, Anto Gerly, Louis Zakrajšek in podpisani. V teh časih, ko za naše gibanje slišimo samo žalostne vesti iz vseh krajev sveta, je bil ta dogodek zame kot hladilni balzam na žgoče rane. V taki družbi človek pozabi na pikre besede, ki padajo po vseh tistih, ki delamo za resnično zboljšanje razmer. Hvala vsem, ki ste kupili "M. G." in s tem pomagali dobri stvari. — John Langerholc.

O "Dveh potepuhih" in drugem

Canonsburg, Pa. — Nimam namena mnogo pisati, ker sem v oni vrsti dopisnikov, ki rajše čita poročila drugih nego da jih bi sam pisal.

Prošlega prvega maja tod okrog nismo imeli manifestacijskih priredb in tudi ne marsikje drugje. Vendar pa smo ohranili tradicijo z razpečevanjem in čitanjem "Majškega Glasu". Vsa čast sodrudnikom za bogato gradivo, ki so ga prispevali vanj. Saj razen priznanja za bogato itak ničesar ne dobe. Sočustvujemo s sodrugji, ki trpe pod diktaturima in se nadejamo, da bo zmaga prej ali slej vendarle naša.

Priznanje za uspeh z našim "Majskim Glasom" gre tudi odjemalcem, kajti brez njih ne bi mogel izhajati. Tako s sodelovanjem drug drugega vzdržujemo našo prvomajsko revijo. Treba je zanjo sodrudnikov, odjemalcev, oglaševalcev in raznaševalcev.

Na ekonomskem polju se delavcem v naši državi ne obeta še nič dobrega. Sedanja republikanska administracija v Harrisburgu in legislatura gazita po delavskih pridobitvah, delavstvo pa je politično neorganizirano in se vsled tega ne more uspešno upreti. Republikanci se že kar vesele, da bodo pri prihodnjih predsedniških volitvah oni prišli h koritu tudi v Washingtonu.

Ljudstvo zaman čaka pravega Mojzesa, kajti če tudi pride, mu ne verjame in ga odžene. Tisti, ki se ponašajo le s krščanstvom, pa so nezanesljivi. V današnji dobi so socialne pravice glavno vprašanje. Predno si jih bo delavstvo moglo izvojevati, bo moralo stopiti v skupne vrste. Ako pa bomo mogli ostati pri sedanjem pičlem "boku", bo še hušje.

Dandanes ni vzroka za nevednost. Vrata šol so ljudem na stečaj odprta. Imamo časopise in organizacije, ki uče, kje je izhod za delavca in kmeta v boljše bodočnost. V tej deželi imamo tudi demokracijo, ki omogoča, da večina vlada, ako hoče in zna. Ker pa delavstvo

še ne razume te svoje pravice, mu vlada manjšina. Tako imamo namesto blagostanja krizo, "recesijo", stavke, izprtja, obsojbe proti stavkarjem in unijam, batine v industrijskih bojih itd.

Pomlad je tu in poletje pred pragom: čas, ki bi se ga morali veseliti, ako ne bi nadlegovale ljudi mnogotere skrbi. Krasota je v naravi in trgovine imajo vsega zadosti naprodaj, da bi v pametno urejeni družbi ne bilo nikomur sile.

Vendar pa vzlic vsemu delavec zasluži imeti tudi razvedrilo, ne samo tugobno premišljanje o svoji neveseli usodi.

V razvedrilo in izobrazbo ljudstvu služi naš tukajšnji dramski zbor "Soča". Prireja predstave socialne vsebine in komedije za smeh in kratak čas. V nedeljo 21. maja vprizori burko "Dva potepuha". Vsakdo se bo lahko nasmejati ali pa se bo moral, če bo navzoč, kajti igra je taka, da ga ni človeka, ki bi mogel ostati resen pri nji. Predstava se prične ob 2. pop. Vršila se bo v dvorani društva "Postojnska jama" SNPJ. Ta igra bo ob tej priliki na slovenskem ameriškem odru v tretjem igrana.

Smeh zdravju koristi. Zato vabimo rojake tudi v sosednjih naselbinah, da pridejo k nam pogledati, kako se borita z raznimi preglavicami "Dva potepuha". — Marko Tekavec.

Za osvoboditev Rudolfa Opare

Cleveland, O. — Kako nujna je akcija za osvoboditev mladega fanta Rudolfa Opare, mi ni treba posebej povdarjati. Naj ne bo nihče tako trdosrčen, da ne bi čutil trpljenje tudi enega samega člana slovenskega naroda. Rudolf Opara ni kriminalc. Vjet je bil v boju proti fašizmu v Španiji, obsojen v smrt a potem mu je bila kazen spremenjena v počasno umiranje. Zase ni ničesar zahteval. Svoje mlado življenje je dal na razpolago v boju za ideale, v kakršne veruje sleherni izmed nas, to je, borbi za demokracijo in za svobodo človeka. Dve sto trideset slovenskih grobov je v Španiji 230 življenj je bilo darovanih v tem boju. Padli so dali kar so imeli in ne potrebujejo ničesar več od nas. Pomagamo pa lahko iz ječe nemu živemu. Slovenci smo lahko ponosni, da imamo v dobi preobratov in trenja toliko hrabrih mož, ki se zavedajo važnosti obstoječega položaja in borbe. Naša dolžnost je, da se otresemo malodušnosti in storimo vse kar mogoče, da se Rudolf Opara vrne k svoji materi, k bratu in sestri, ki ga toliko pogrešajo. Tisti, ki motre to akcijo z nič kaj častnimi dovpti, naj pomislijo na trpljenje tudi njegove matere. Ako jim ni do idej, naj pokažejo vsaj človeško dolžnost do bližnjega in naj ne skrunijo trpljenja matere, ki jo nepopisno boli, da ji je sin obsojen za dvajset let v temno ječo in to v tujini, kjer ga ne more videti ali mu pomagati. Bodimo rajše ponosni nanjo, da je dala svetu takega sina.

Društvom so bile poslane petičije za nabiranje podpisov ameriških državljanov, v katerih je apel na merodajne faktorje, da se naj pobrigajo za Oparovo osvoboditev. Ob enem je razposlan apel za prostovoljne prispevke, kajti družina Opara ne zmore izdatkov, ki so potrebni za Rudolfovo obrambo. Res, da smo Slovenci že veliko pomagali eni ali drugi akciji, a ne

prezrimo tudi te. Storimo, kolikor moremo, da pride Rudolf čimprej domov. Star je šele 23 let. Rojen je bil v Clevelandu. Očeta je izgubil, ko mu je bilo 3 leta. Ima še mater, brata in sestro, ki so v tej stvari sami brez moči in potrebujejo sodelovanja nas vseh.

Prispevki za akcijo v prid njegove osvoboditve se naj pošiljajo tajniku odbora Vincent Coff-u, 15335 Waterloo Rd., Cleveland, O. — M. Prezel.

Premenitev vloge

Iz južnega Illinois. — Včasih smo imeli tu običaj zmerjati Lewisa s skebom in se organizirali ubiti UMW. Rezultat teh prizadevanj je unija Progressivnih rudarjev (Progressive Miners of America). Morda se čitatelji Proletarca še spominjajo, kako so blatili na sejah, v časopisih in kjerkoli mogoče tiste, ki smo dvomili v progresivnost te nove unije. Se celo militantnim socialistom smo se zamerali, dalje našemu znanecu v Virdu in še marsikomur.

Iz dogodkov letos in lani lahko vsak pameten delavec uvidi, da smo bili mi v pravem, ko smo zatrdjali, da to, kar se je vršilo med premogariji in njihovimi unijami tukaj, ne more imeti zanje drugega kakor škodo. Značilno je, da so v času boje UMW za sklenitev nove pogodbe člani unije Progressive Miners delali, člani UMW pa stavkali. Tudi člani PM bi stavkali, a ne smemo, ker jim je vodstvo PM zabičilo, da ne smejo. Kampanja za združenje PM z UMW je tudi še daleč od cilja. — Poročevalec.

Filmske slike iz Slovenije in ples

Braddock, Pa. — Društvo št. 239 SSPZ priredi v soboto 20. maja predstavo filmskih slik iz Slovenije, katere je snel slikarski umetnik Božidar Jakac. Slike so jako zanimive, zato ste vabljeni, da jih pridete pogledat. S predstavo slik se prične ob 7. zvečer (novi čas) v Litvinski dvorani, 818 Washington St., Braddock, Pa. Na plesni zabavi bodo igrali "Slovene Commanders" pod vodstvom Martina Kukovicha. Na svidenje 20. maja! — Louis Karish.

Visoka vsota za obleke — a vendar premajhna

WPA je nakupila za potrebne brezposelne člane njih družin za \$15,000,000 oblek in obuval.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

IX. IZKAZ

St. Louis, Mo. Po 50c: Fred Petrikovitch in John Cepak; po 25c: Frank Hershich in Theresa Speck; Anton Petrovic 20c; po 10c: J. Jeromevin, John F. Jurgen in George Hratich, skupaj \$2.00. (Nabrali na letni seji Fed. SNPJ za centralni Illinois. Poslal Anton Petrovich.)

Milwaukee, Wis. Preostanek kolekte na shodu 7. maja \$1.85. Po \$1: Frank Zajec, Jacob Rožic in Anton Demshar, skupaj \$4.85. (Izročil Fr. Zaitz.)

Vintondale, Pa. Tony Stražišar 50c; po 25c: Joseph Zupan, Jacob Kraševc, Mike Gassar, Anton Gerly, Louis Zakrajšek, John Langerholc in Anton Lozar (Johnstown), skupaj \$2.25. (Poslal John Langerholc.)

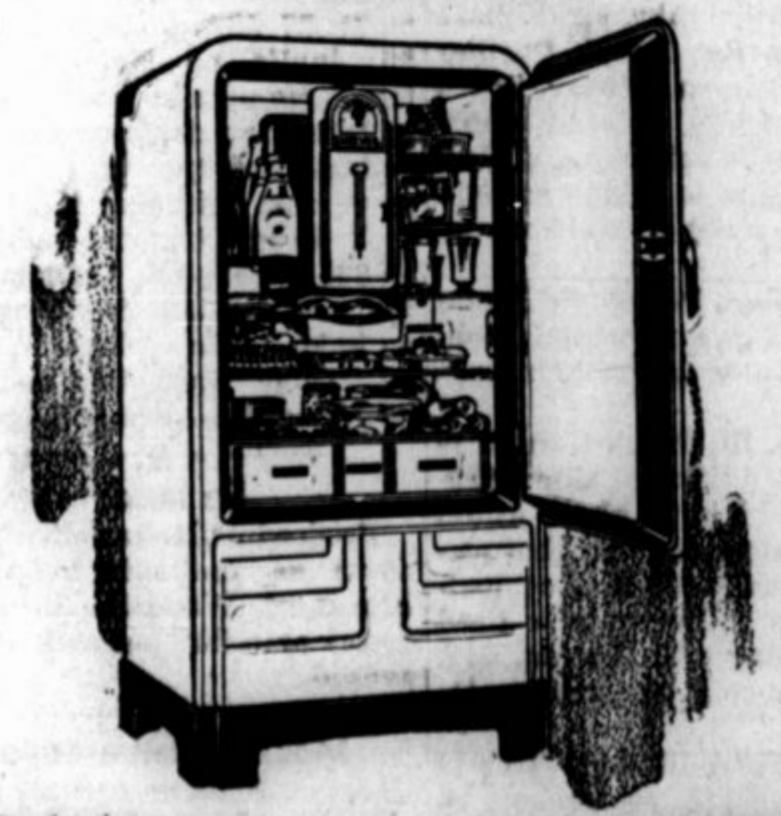
Latrobe, Pa. Mary Fradel 50c.

Chicago, Ill. Klub št. 1 JSZ delni prebitek priredbe 11. marca \$50.00.

Skupaj v tem izkazu \$59.60, prejšnji izkaz \$367.93, skupaj \$427.53.

Kadar srečate razumnega znanca, vprašajte ga, da se naj naroči na "Proletarca".

NOBENIH PREMKAJOČIH DELOV... STALNA TIŠINA

Oglejte si novi 1939 SERVEL ELECTROLUX plinski refrigerator

Zdaj po novih nizkih cenah! 5 ku. čev. model... \$149.50 samo...

Ker Servel Electrolux refrigerator obratuje s plinom in to samo z enim drobnim plamenčkom v gorilniku, ne povzroča nikakega ropota in stalna tišina je zajamčena. Obratni stroški izredno nizki in prihranek leto za letom precejšen.

Vprašajte o njem vaše prijateljice sode, sami si pa oglejte Servel Electrolux refrigerator, o katerem ste slišali že toliko, pa morda niste imeli prilike, da se poučite o njemu.

SERVEL ELECTROLUX TRGOVCI IN Public Service Company of Northern Illinois

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL. Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Sava's Concert and Dance

Setting a precedent in its long record of successfully sponsoring a Spring and Fall concert each year, "Sava" will give its concert May 20 on a Saturday evening instead of the customary time — Sunday afternoon.

It is felt by members of the chorus and others that this new arrangement will be more convenient to many who plan to attend, and that it will attract a larger crowd with a consequent improvement in financial returns.

With a new spirit and enthusiasm in the group, resulting from addition of new members, "Sava" should be able to present one of the very best concerts in its history.

Compliments heard about its performance at the Song Festival in Milwaukee recently have it that "Sava" is truly an outstanding singing chorus second to none.

The chorus at present is composed of about forty members. Rehearsals are held on Tuesday evening of each week at the Slovene Labor Center. New members are always welcome, the need right now being for tenors especially.

The concert will be held in the SNPJ Hall, 27th and Lawndale, beginning promptly at 7:30 P. M. After the program, dancing in both halls with Johnny Kochevar's Orchestra furnishing the dance melodies in the auditorium and a good orchestra in the lower hall.

The price of tickets has been kept in the popular price field, 35c — 40c at the door.

You will be cheating no one but yourself if you fail to reserve Saturday, May 20, for this concert and dance. Because, for a very liberal price you will enjoy a fine program of singing after which you will have a choice of two orchestras to the tune of which to dance the evening away.

Tickets can be purchased and reservations made by calling the Proletarec office, Rockwell 2864.

Small Hope for Small Nations

By SCOTT NEARING

Czechoslovakia's fate emphasizes the insecurity of a small free nation in the modern world. The lesson was plain enough in the case of Abyssinia. The dismemberment of Czechoslovakia can leave no doubt in the mind of any competent observer that there can be no freedom for small nations under the Modern State system.

Czechoslovak credentials were of the best. The nation was called into being at a conference participated in by the great powers. The country was in a very real sense a ward of the League of Nations. Its defense was guaranteed not only under the league covenant but by specific treaties with France and the Soviet Union. British statesmen had repeatedly asserted the need of preserving Czech independence. No paper case could have been more complete.

Prosperity Hurt

The Czech nation was economically well situated. It had important iron and coal deposits, well developed industries, excellent sources of food supply. These assets were really, however, weaknesses, because they exposed the country to the aggressive ambitions of powerful neighbors.

Add to them the strategically important position of Czechoslovakia on the mid-European plateau, and the case for its destruction is complete. It was only a matter of time and occasion before some strong European state would bid for the control of this important economic and strategic area.

Covenants, treaties, guarantees and public declaration do not decide political boundaries under the Modern State system. Power-seeking ruling classes control each west European nation. Their rule of procedure is: grab, keep and exploit. This rule governs their dealings with their fellow citizens at home and with their neighbor nations abroad.

It is not a matter of chance that in 1938 four-fifths of the world's military expenditures were made by seven of the 65 nations. The game of international grab and keep is played with armies, navies and air forces. Small, poor, weak nations cannot afford such luxuries. The rich and powerful nations buy them and use them. At Munich as well as at Versailles, it was the big guns that spoke the final word.

The Modern State system is in many respects like the stock market. There are many little tender lambs and a few big wolves. Periodically the wolves devour the lambs and then busy themselves with such reforms as will induce more lambs to enter the shambles.

Government by the Wolves

There will never be security for small nations under the Modern State system, which is organized and run by and for the wolves. There must be a new social order as well as a new deal in international affairs before small nations can hope to preserve their independence and their integrity.

The positions occupied by the smaller nations under the federal system of the U. S. A. is at least suggestive of the possibilities of independence. Rhode Island, Delaware and Vermont have small populations. Given a setup like that in Europe, they might easily be absorbed by

Massachusetts, Pennsylvania and New York, all of which are more populous, richer and more powerful.

Yet, through a century and a half, the small states have preserved their limited sovereignty under a federation that restricts the powers of all member states in the interests of all. Until a similar world federation is set up, there can be no guarantee of the position of small nations.

And The World Will Wag As Usual

Early in June King George and his queen will call on Franklin Roosevelt and the first lady. No, dear reader, FDR will not say, "When are you going to pay back that five billion bucks we loaned you." Neither will he mention deadbeats. He will put on his black tails, a top hat and a half-acre or so of white shirt front and greet the royal couple in style.

It is fashionable for visiting celebrities to motor to Mt. Vernon and lay a wreath on the tomb of Washington. Considering what the father of his country did to one of the king's predatory predecessors, the king will be a good sport if he does that. But he really ought to go to Baltimore and hang a wreath on the old homestead of Wally Simpson, for without her assistance he would still be royalty out of a job. Or does he sometimes regret that he wears the crown? To anyone with common sense it must be sickening to be everywhere announced as "His Majesty" and to be forever surrounded with idiotic adulation.

"Their Majesties King George VI and Queen Elizabeth" will arrive at Quebec May 15. They will be given a nerve-racking day and evening of reception, and will go from there to Montreal, Ottawa, Winnipeg and points West, after which they will return eastward and spend a few days in the United States.

So far as their intrinsic qualities are concerned they are ordinary young people who, but for the accident of birth, might be keeping a corner grocery and earning their own living instead of being social parasites.

The United States will be lavish in hero and heroine worship during their visit. They will be shown a few of the

FARM HIRED HANDS ARE GROWING FEWER

The "hired man" and the "hired girl" who delighted farm boys and girls a generation ago are steadily decreasing in number.

In the past 25 years the number of hired employes on farms has declined from 2,892,000 to 2,187,000 a decrease of 705,000, according to a report by the department of agriculture.

While the number is smaller, the pay is greater, the department said. The average farm wage per month with board on April 1 was \$27.08, compared with \$22.09 25 years ago.

Machines Largely Responsible

"The sharp reduction in the total number of farm workers is a reflection of the rapid strides made in farm mechanization during the past two decades," the department said.

HOAN TELLS PROBERS NO POLITICS IN RELIEF IN MILWAUKEE

Daniel W. Hoan, Milwaukee Socialist mayor, told house WPA investigators in Washington recently that relief administration in his city has been free of "boondoggling" and politics.

He said a total of \$29,000,000 has been spent for WPA relief in Milwaukee of which the city contributed \$3,800,000, or more than 13 per cent in cash.

"Our projects have been high class projects," Hoan said. "We don't know of any criticism against any of them. None of them would have been carried out during the depression were it not for the federal aid."

"There never has been any charge around Milwaukee that WPA workers were used for political purposes. I have fewer jobs to give out than almost any mayor and I regard them as a liability. That's true of our senators, too. Those that hand out the political plums are the ones that get licked."

Many Subjects discussed At Cook County Organization Conference

Chicago, Ill.—Unemployment work, anti-war work, recruiting, cooperatives, and trade union work were among the items on the agenda at the Cook County Organization Conference held Sunday, May 7, at National Headquarters and attended by 26 comrades from 5th Ward, 7th Congressional, North Side, Jewish and Yugoslav branches and Victor Berger, Karl Marx and University of Chicago YPSL circles.

Ina White was elected chairman of the Conference and Harry Fleischman, secretary.

LIFE IS TOUGH

Two thousand monitors were on duty to prevent candidates for policeman in New York from cheating during their civil service examination. That's making it hard for a man to become an honest cop.

Each succeeding day is the scholar of that which went before it. —Syrus.

COOK COUNTY NEWS

Chicago, Ill.—Saturday, May 20, is the date for the theater benefit party to "One Third Of A Nation," a play about slums and housing which everyone should see. The County has bought out the house for that date.

Get your tickets from the County Office.

Welcome Banquet for Travers Clement

Cook County will welcome the new National Secretary, Travers Clement of California, with a banquet Sunday, May 28 at 6 P. M. at Viking Temple, 3255 N. Sheffield Avenue (near Belmont). Price per plate will be 75c.

Make reservations now by calling State 3250.

REACTION ON THE MARCH IN ILLINOIS

In Springfield, Illinois, the Lantz bill, similar to laws enacted in Wisconsin, Oregon, and Minnesota, has received favorable approval by the senate committee on agriculture and is being advanced toward passage as rapidly as possible.

"Straight-jacketing" labor by curtailing its power and making it illegal to strike without a ten day notice, is the purpose of this bill.

It will take all the strength both AFL and CIO unions combined can muster to check this new wave of reaction.

ONE-MINUTE TEST

1. Of what country is Bucharest the capital?
2. What common fuel is composed of practically the same materials as the diamond?
3. What and where is Popocatepetl?

ONE-MINUTE TEST ANSWERS

1. Rumania.
2. Coal.
3. It is a volcano in Mexico.

WISC., MINN. GOVERNORS OUTLAW STRIKES, PICKETING

Heil Tells C. and C., "We Gave 'Em Both Barrels"; Stassen Cuts Relief

By VINCENT ROGERS

Hitting effectively at the labor movement in Wisconsin and Minnesota, states which up to last election were the most progressive in the country, the same behind-the-scenes forces which crippled Oregon unions, actually outlawed strikes and picketing in the former states.

Referring to the new anti-labor laws, Wisconsin's G.O.P. Governor, Julius Hell, a wealthy industrialist, told the Appleton Chamber of Commerce that "we gave 'em both barrels" . . . meaning, of course, the labor leaders who came to the legislature to protest.

Asked why more Republicans were not given places in the State service, Heil added that "we haven't got any jobs because there still are 2,000 to 3,000 to get rid of."

Tory legislatures in both states ran amok, showing the nation a preview of what will happen if an anti-New Dealer, Republican or Democrat, gets to the White House in 1940.

The Wisconsin bill was sponsored by the Wisconsin Council of Agriculture and closely follows the wording of the union-busting laws in Minnesota and Oregon, and those now pending in Michigan and Pennsylvania legislatures.

The Council of Agriculture is a take-off on the Associated Farmers—a spurious front for owners of the 10,000 acre-corporation farms and the local industrialists. For a while the Council even had the Midland Cooperative Wholesale and the Wisconsin Cooperative Milk Pool fooled, but these organizations withdrew when they discovered with whom they were aligned.

Described by labor leaders as a semi-fascist "straight-jacket," the bill passed by Heil's Neutenants abolishes the state "Little N.L.R.B." and establishes a three-man "employment peace board" to be named by Heil; strikes are outlawed unless voted by a majority of the employees in a collective bargaining unit — the unit to be determined by Heil's new board; closed shop contracts are outlawed unless approved by three-fourths of the employees in a designated bargaining unit; sitdown strikes are illegal; secondary boycotts are declared illegal; dues checkoffs are forbidden unless unanimously requested; only employees on strike may picket and then only if a majority in a designated bargaining unit are on strike.

Tory Coalition Passed Law

Strikes affecting perishable commodities may be called only after 10 days' notice. Unions are required to furnish detailed financial statements to their members and employers are given wide authority to file charges of unfair labor practices against their help. Coercion, which may be construed as any form of persuasion by an unfriendly board, is defined as an unfair labor practice.

Labor fought hard to beat the bill but stood no chance against a Democrat-Republican fusion on the proposals. Senate Democrats, holding the balance of power, could have defeated the law. These men are typical of both old parties, revealing the futility of placing any hope in either of them in 1940.

Minnesota's Republicans are giving that former Farmer-Labor state the same dose Heil's crowd is handing the

Badger State. New laws in Minnesota draw the teeth of the original anti-injunction act, permit courts to interfere in strikes, and prevent any union organizer "from attempting to compel any one to join or refrain from joining any organization against his will."

G.O.P. Governor Stassen of Minnesota beat the Farmer-Labor ticket by corraling the support of the local axe-handle fascist crowds, the big farmers, the large industrialists, and Nazi units. Now he's paying off by chipping away all social legislation such as aid to the aged and blind, youth studies, and relief. Stassen has shoved through a \$3,000,000 slash in relief funds, cut \$3,500 from a \$5,000 appropriation to study the problem of jobs for young people, forced the aged to mortgage their homes to the state in exchange for pensions, and deprived the blind of \$3 a month.

The Minneapolis labor movement, angered by Stassen's flagrant violations of the political decencies towards the economically helpless, last week began to plan for a unified defense against the industrialists. They hope to begin their fight by electing a Mayor in Minneapolis.

PARTY AND DANCE

Chicago, Ill.—Are you planning to attend the party and dance at the Slovene Labor Center, Saturday, May 27? Both junior groups of Branch 1 — JSF Junior Guild and the Comrades — are exerting their might and main to put this affair over with a "bang."

They have arranged an interesting program for the evening and an orchestra with toe-tickling tunes for your enjoyment.

All Branch members and friends are urged to enjoy that evening with them at the Center.

COAL PEACE SIGNED BY ALL BUT SIX

Lewis Warns Them to Keep their Mines Shut

New York. — A union shop agreement was signed last Saturday between the United Mine Workers of America and a majority of Appalachian operators.

Ratification of the contract by the Appalachian joint wage-hour conference, with six Southern Operators' associations withdrawing, meant that a majority of 340,000 Eastern miners, along with 125,000 Western miners, have return to the mines on Monday.

The formal signing of the contract followed a statement by Lewis in which he warned the dissenting operators against violence and any attempt to reopen their mines with non-union men.

Reactionary interests are blaring forth in headlines that President Roosevelt and the New Deal lined up with Lewis to help win the strike.

A mural of Marian Anderson singing at the Lincoln Memorial will be placed in the Department of the Interior.

The proper place, we think, would be in the D. A. R.'s Constitutional Hall.

SOCIALIST UNITY

National Executive Committee of Socialist Party Acts On Social Democratic Federation's Reply

At its last meeting held in Detroit, Michigan, the National Executive Committee of the Socialist Party established a committee of five and authorized it to bring the matter of renewed unity negotiations with the Social Democratic Federation before the NEC, when, in their opinion, favorable conditions exist. This committee is authorized to carry on discussions with the SDF which came to an end recently with the rejection of the Socialist Party's position by the SDF as "even a basis for further discussions."

"Work for Socialist unity," the motion further states, "shall proceed on all fronts in action and on the basis of the fight against war, militarism, fascism and reaction, promotion of progressive trade union policies, opposition to communist practices in the labor movement, cooperation on the electoral field and such other issues on which cooperation is possible and desirable."

Reply of Socialist Party NEC

We wish to acknowledge your letter dealing with our statement of additional points transmitted to you in the course of unity negotiations. We are sorry to hear that you consider this statement "altogether unacceptable."

We appreciate your frankness in making it clear that it is not the exact wording of our statement to which you object but to matters of party organization, direct party control of the press and other party in-

stitutions and work in the trade unions. The Socialist Party in its statement regarding the need for cooperation among Socialists within trade unions could not, by any fair interpretation of its statement, be regarded as sanctioning the planting of "cells" in trade unions in pursuit of power politics.

We consider the matters you mention of vital importance. But what is particularly surprising is your failure even to mention the question of war and independent political action which received the major emphasis in our statement.

We agree with you, that "an organizational merger with elements who hold basically different views" is undesirable. If your silence on those subjects means that you would not stand with us in our opposition to all capitalist wars and for independent working-class political action, then such a basic difference does exist.

We regret the categorical nature of your rejection of our position "even as a basis for further discussion." In view of the possibility, however, that your action may have been hasty and ill-advised, and that it is really not the desire of the SDF to terminate discussions, we are continuing a committee of five, composed of comrades Norman Thomas, David Felix, Paul Porter, Gus Tyler, and Harry W. Laidler to resume discussion with your committee at any time you may desire.

This statement was signed by Norman Thomas, National Chairman of the Socialist Party and Arthur McDowell, Acting Executive Secretary.

ANSWERS FOR ALICE

(From the Pathfinder.)

Because Alice Hooper, a 16-year old high school girl of Winchester, N. H., asked an older lady a question, the National Broadcasting company recently arranged a coast-to-coast hookup for nine distinguished citizens who sought to answer Alice. Asked during the height of the Czech crisis, when dictatorship gained new ground through threat of force, the question was not a simple one. It was this: "What is it everyone is talking about—what is this democracy—what does it mean?"

One of the radio speakers, a magazine editor, said democracy was "an affirmation that distinctions of birth or individual strength were spurious." A minister expressed the belief that it was a political system which more than any other "allows for the exercise of Christian principles." A former diplomat quoted Lincoln on democracy being a government of, by and for the people.

An educator chose to define it with the French revolutionary slogan: "Liberty, Equality, Fraternity." A writer described it as being a system in which "lawmakers and rulers are dependent on the people's will in such a way that they may be changed in a peaceful manner as soon as they cease to represent the popular will." A philosopher suggested it was a state allowing all "to have a voice in selecting its government." A poet saw it as an ennobling system which "struggles to let man show his dignity, exercise his freedom more and more."

And so the definitions went—all true but all seeming to lack the answer that would tell what men were fighting for when they were fighting for democracy, what they were afraid of losing, what gave them a special identity unlike anything found under dictatorship. Like the blind men of Hindustan, each of the nine who answered Alice felt a part of the elephant and each thought the part was the whole.

Perhaps the New York Herald Tribune was nearer the truth when it said forthrightly that there is such a thing as democracy, "but quite probably there is no definition for it. It is a state of mind, a set of moral principles, an imperfectly functioning political mechanism, a socio-economic system and many other things; it is full of illogicality and when definition comes in at the door it is likely to fly out the window."

With this we are disposed to agree. Our own idea is that democracy can more readily be explained by its characteristics than by its substance. It is a form of government and it is based upon the will of the people. At the same time, it is more. It is a form of government which lays some emphasis on the human spirit; a form of government which recognizes itself as essentially a group of individuals trying to get along with each other; a form of government which permits its people to breathe a little more easily, smile a little more often, hold their heads a little higher, love their neighbors a little more, speak and think with a little more freedom.

That is what so many in this country want to retain, what so many in some other lands want to recapture—the pride, the happiness, the love,

the freedom. True, these are only the outward signs of democracy but they are also the essence.

CONSUMER'S NOTES

Spring Means Moth Protection

Moths will make a holiday of Spring unless you store away your winter woollens properly.

Here are some anti-moth rules suggested by the Consumers Guide, publication of the Consumers' Council Division of the AAA:

First, have the garments dry cleaned or washed before you store them away. Next best thing is to sun them thoroughly, and brush and beat them on the backyard clothes line.

Second, pack the garments tightly, sealing packages and other containers with gummed tape. Moths can wriggle through the tiniest opening left in packages, chest, or closets.

Third, remember fancy treatments may make garment bags smell queer, but they won't kill destructive moth larvae. Garment bags are as useful as they are tight, but only for keeping moths out. "Cedarized" cardboard chests or closets and cedar-lined closets are not dependable. Chests made of the heartwood of Virginia red cedar will protect clothing if they are tightly closed.

Fourth, gadgets to hang in closets that you keep opening are a waste of money. Moth-proof solutions, if they contain fluorides and rotenone, and if used with thoroughness, are fairly effective but won't make garments permanently or absolutely immune to moths. Department of Agriculture experts do not recommend solutions containing arsenic.

Fifth, moth-killing chemicals that will work, according to the Department of Agriculture, are naphthalene, paradichlorobenzene, and gum camphor. But moth poisons don't work unless the fumes are strong enough to kill intruders. A pound of any of those chemicals sprinkled in folds of tissue paper through the layers of clothing will protect a trunkful of clothes. For closets, use a pound of the chemical to every 100 cubic feet of space. Always remember to seal up the containers in which you pack away the clothes.

For more information write the U. S. Department of Agriculture, Washington, D. C., for its free Leaflet No. 145, "Clothes Moths."

JSF CONFERENCE

Chicago, Ill. — On the agenda for the JFC Conference which will be held at the Slovene Labor Center on May 28, will be the following items: A report on the Federation, Educational Bureau and our publications by Charles Pogorelec; Discussion on the war issue, Josko Oven and Anton Gaden; Importance of Cultural Work, Ivan Molek; and discussion of an important current subject on which Frank Zaitz will speak.

All member-organizations of the Educational Bureau are urged to send delegates to this important conference. Visitors too are welcome.

Life is not so short but that there is always time for courtesy.— Emerson.

GRADUATE'S WELCOME

